

ผลการเรียนรู้ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ที่เรียนโดยใช้
รายการวิทยุ ต่างกัน 3 รูปแบบ

ปริญญานิพนธ์

ของ

โสภัทร นาสวัสดิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2542

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
เทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิลาศ เกื้อมี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิลาศ เกื้อมี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญสง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พินิต วัฒนโณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ .. เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิลาศ เกื้อมี ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พนิต วัฒนโธ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้คำแนะนำ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ตลอดจนคณะอาจารย์ นักศึกษา โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร และทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

พร้อมทั้งขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ อีกหลายท่านที่ผู้วิจัยไม่ได้ประกาศนาม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณคุณบิดา มารดา อาจารย์ พี่ๆ ที่ได้ส่งเสริม สนับสนุน ให้การศึกษาแก่ผู้วิจัย ซึ่งทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

โสภัทร นาสวัสดิ์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามคำศัพท์เฉพาะ	4
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยุโรงเรียน	6
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำบทเรียนวิทยุไปใช้เพื่อการศึกษา ...	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการแบบบรรยายล้วน	14
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการแบบสนทนา	15
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการแบบละคร	16
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ...	17
3	วิธีดำเนินการทดลอง	18
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
	เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง	20
	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	20
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	21
	การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ	21
	การดำเนินการทดลอง	23
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	23

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
ค่าสถิติพื้นฐานของผลการเรียนรู้	25
วิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนรู้	25
เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เป็นรายคู่	26
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	27
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	27
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	27
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	27
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	28
อภิปรายผล	28
ข้อเสนอแนะ	29
บรรณานุกรม	31
ภาคผนวก	37
ประวัติย่อผู้วิจัย	68

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การดำเนินการทดลองตามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม	20
2 ค่าสถิติพื้นฐานของผลการเรียนรู้	25
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนรู้	25
4 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เป็นรายคู่	26
5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ ค่า p , r	39
6 ค่าเฉลี่ยแบบประเมินสื่อด้านเทคนิคการแบบบรรยายล้วน	62
7 ค่าเฉลี่ยแบบประเมินสื่อด้านเทคนิคการแบบสนทนา	63
8 ค่าเฉลี่ยแบบประเมินสื่อด้านเทคนิคการแบบละคร	64
9 ค่าเฉลี่ยแบบประเมินสื่อด้านเนื้อหาการแบบบรรยายล้วน	65
10 ค่าเฉลี่ยแบบประเมินสื่อด้านเนื้อหาการแบบสนทนา	66
11 ค่าเฉลี่ยแบบประเมินสื่อด้านเนื้อหาการแบบละคร	67

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อที่มีความสำคัญมาก และสามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก มายมหาศาลได้อย่างรวดเร็ว วิทยุกระจายเสียงจึงถูกนำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ อย่างแพร่หลายทั้งในด้านธุรกิจการค้า การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การบริหารประเทศ ความบันเทิง และการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน (บุญเกิด ควรหาเวช . 2539 : 23)

ในปัจจุบัน วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อมวลชนที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเราอย่างใกล้ชิด โดยสามารถเข้าไปถึงประชาชนได้ทุกชั้นไม่ว่าคนๆ นั้น จะอยู่แห่งหนตำบลใด วิทยุเป็นระบบสื่อสารที่เร็วที่สุด โดยสามารถให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง ตลอดจนความบันเทิงต่างๆ แก่ผู้ฟังนับจำนวนล้านๆ คนในเวลาเดียวกัน วิทยุมีอิทธิพลต่อผู้ฟังโดยมีกำลังชักชวนโน้มน้าวจิตใจ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้สึนึกคิด ทศนคติและความสามารถตรึงอารมณ์แก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันถือได้ว่าวิทยุเป็นเครื่องเสียงไฟฟ้าที่มนุษย์แทบทุกมุมโลกมีใช้มากที่สุด (ธง ต่อยอด . 2532 : 1)

การยอมรับวิทยุเป็นสื่อมวลชนที่ทรงพลังนี้ วิทยุจึงเข้ามามีบทบาทในด้านการให้ความรู้ อย่างกว้างขวาง ประเทศต่างๆ ได้พยายามนำเอาวิทยุเข้ามามีใช้ในการเรียนการสอนกันมากขึ้น . (ชม ภูมิภาค . 2524 : 211) สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้เริ่มนำเอาวิทยุโรงเรียนมาใช้ตั้งแต่ปี 2501 จนกระทั่งปัจจุบันนี้ได้มีการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่าย 2 เพื่อการศึกษา ขึ้น โดยจัดตั้งขึ้นในจังหวัดต่างๆ 11 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น อุบลราชธานี จันทบุรี ระนอง กระบี่ สุราษฎร์ธานี สงขลา นครสวรรค์ ลำปาง และแม่ฮ่องสอน โดยให้กรุงเทพมหานครเป็นสถานีแม่ข่าย มีรัศมีการกระจายเสียงครอบคลุมได้ถึงร้อยละ 80 ของ พื้นที่ประเทศไทยทั้งหมด การจัดตั้งโครงการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของกรมประชาสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์คือ (กรมประชาสัมพันธ์. 2526 : 99) เพื่อให้การศึกษาในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และประชาชนโดยทั่วไป โดยมีศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นผู้ผลิตรายการ และใช้วิทยุเป็นเครื่องมือ นำบทเรียนที่มีคุณภาพ วิธีการใหม่ๆ เข้าสู่ห้องเรียน จะช่วยในการสอนของครู ตามแนวหลักสูตรใหม่

จะเห็นได้ว่าวิทยุเป็นสื่อการสอนที่ได้รับการยอมรับว่า มีประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน แต่สื่อจะทำให้ได้ผลดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการใช้หรือการนำเสนอสื่อในการเรียนการสอน ดังที่ เสรี กริมหา (2521 : 17) กล่าวว่า ไม่ว่าสื่อการสอนจะสามารถเข้าใจ ชวนให้ตื่นเต้นเพียงใดก็ตาม แต่หากการนำเสนอไม่ดีพอแล้วสื่อนั้นจะไม่สามารถช่วยถ่ายทอดเรื่องราวดังที่หวังไว้ได้เลย และการผลิตสื่อ ผู้ผลิตจะต้องทราบว่ามีตัวแปรอะไรบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การวิจัยเพื่อหารูปแบบรายการวิทยุการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่นำเสนอ วิเชียร โฉมภาค (2524 : 47) กล่าวว่า ถ้าจะใช้บทเรียนทางวิทยุการสอนความรู้ความจำไม่จำเป็น ต้องคำนึงถึงรูปแบบของรายการวิทยุมากนักเพราะจะให้ผลพอๆกัน และได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้วิทยุเพื่อการสอน ในรูปแบบรายการที่ต่างกัน คือ แบบพูดบรรยายล้วน แบบสนทนาโต้ตอบสองคน แบบละคร ปรากฏว่า กลุ่มซึ่งมีระดับทางการเรียนเท่า ๆ กัน เรียนบทเรียนทางวิทยุซึ่งใช้รูปแบบของรายการต่างกันสามแบบ ได้ผลสัมฤทธิ์ไม่ต่างกัน

ในด้านรูปแบบรายการนั้น ชม ภูมิภาค (2520 : 18-19) ได้แบ่งรายการวิทยุการศึกษาไว้ 4 ประเภท ได้แก่ รายการเพื่อการสอนในห้องเรียนโดยตรง รายการเสริมการสอนในห้องเรียน รายการศึกษาผู้ใหญ่ที่เป็นแบบแผน และรายการการศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่เป็นแบบแผน รายการทุกประเภทเหล่านี้มีรูปแบบการนำเสนอในรายการแต่ละรายการแบบต่างๆ กัน โดยอาศัยพื้นฐานตามลักษณะวิชา ความมุ่งหมาย และประชากรกลุ่มเป้าหมาย กระทรวงศึกษาธิการ (2501 : 80-103) ได้แบ่งรูปแบบของรายการวิทยุเป็น 10 รูปแบบ คือ 1. แบบพูดบรรยายล้วน 2. แบบอภิปรายเป็นคณะหรือโต๊ะกลม 3. แบบบันทึกเหตุการณ์จริง 4. แบบแข่งขันตอบปัญหา 5. แบบแถลงปัญหาหรือโต้เถียง 6. แบบสัมภาษณ์ 7. แบบละคร 8. แบบสาธิต 9. แบบดนตรี 10. แบบห้องเรียนจำลอง ในรูปแบบต่างๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบที่ใช้ในการทดลอง สามรูปแบบที่ต่างกัน

จากการศึกษาปัญหาของผู้วิจัย นักเรียนการศึกษานอกโรงเรียนจะมีการเรียนโดยครูผู้สอนบรรยายหน้าชั้นเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีสื่ออื่น ๆ ประกอบการสอน ประกอบกับมีเวลาเรียนน้อยและต้องศึกษาค้นคว้าเอง หากสื่อการสอนไม่มีความน่าสนใจ ก็จะทำให้ไม่สามารถทำให้นักเรียนสนใจได้มากพอ

ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันออกไป คือ ใช้นักเรียนการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมต้น และใช้รูปแบบการบรรยายที่ต่างกันสามรูปแบบดังกล่าว มาทำการทดลอง ว่ารูปแบบใดจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการจำมากกว่า เพื่อผู้ฟังจะได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาปัญหาของผู้วิจัยพบว่านักเรียนไม่มีความสนใจในเนื้อหาวิชาที่วิทยุโรงเรียนสอน และวิธีการสอนของวิทยุโรงเรียนในปัจจุบันก็ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากพอ อันเนื่องมาจากการใช้เสียงบรรยายที่ไม่น่าสนใจด้วยส่วนหนึ่ง ผู้วิจัยจึงต้องการหาวิธีการใช้เสียงบรรยายที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตสื่อวิทยุโรงเรียน ที่ใช้สอนนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป

ตามหลักการและเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้านำเอารูปแบบการบรรยายล้วน รายการสนทนา และรายการละคร นำมาเสนอเป็นบทเรียนวิทยุโรงเรียน แบบใดจะมีประสิทธิภาพต่อการเรียนได้ดีกว่ากัน โดยใช้เนื้อหาวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เรื่องความก้าวหน้าทาง

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวข้อการสื่อสาร และวิวัฒนาการ เนื่องจากปัจจุบันการสอนในรายวิชานี้ ยังไม่มีการนำสื่อวิทยุโรงเรียนมาใช้ในชั้นเรียน และหากนักเรียนศึกษาจากวิทยุโรงเรียนที่ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง ก็จะมีการบรรยายแบบบรรยายล้วน เพียงอย่างเดียว

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีการนำเอารูปแบบทั้งสามรูปแบบที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ข้างต้นมาประกอบการบรรยายแล้วจะทำให้เนื้อหาน่าสนใจ และเปรียบเทียบว่า ทั้งสามรูปแบบที่นำมาใช้รูปแบบใดจะให้การเรียนรู้มากที่สุด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ที่มีต่อรูปแบบการบรรยายทางรายการวิทยุ ที่ต่างกัน 3 รูปแบบ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ได้รูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสม สำหรับสอนนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ในเนื้อหาวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวข้อการสื่อสาร และวิวัฒนาการ

2. ครูผู้สอนได้เลือกใช้รูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสมสำหรับสอนนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียนได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2541 นักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียน การศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ จำนวน 60 คน จากจำนวนทั้งหมด 600 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายและแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 ศึกษาจากรายการวิทยุการสอนแบบบรรยายล้วน

กลุ่มทดลอง 2 ศึกษาจากรายการวิทยุการสอนแบบสนทนา

กลุ่มทดลอง 3 ศึกษาจากรายการวิทยุการสอนแบบละคร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการบรรยายทางรายการวิทยุ ที่จำแนกเป็น 3 รูปแบบ คือ

การศึกษาจากรายการวิทยุการสอนแบบบรรยายล้วน

การศึกษาจากรายการวิทยุการสอนแบบสนทนา

การศึกษาจากรายการวิทยุการสอนแบบละคร

ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน

4. เนื้อหาวิชา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิตเรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวข้อ การสื่อสาร และวิวัฒนาการ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนในการตอบข้อสอบวัดพฤติกรรมทางด้านความเข้าใจของเนื้อเรื่อง (Comprehension) ของนักเรียนหลังจากฟังรายการวิทยุในวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิตเรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวข้อการสื่อสาร และวิวัฒนาการ โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. รูปแบบการบรรยายทางรายการวิทยุ หมายถึง ลักษณะการบรรยายที่ต่างกัน 3 รูปแบบ คือ

2.1 การบรรยายล้วน เป็นบทกระจายเสียงที่มีแต่คนพูดบรรยายตลอด ใช้คนเพียงคนเดียวเฉพาะผู้พูด ได้เนื้อหามาก ใช้เวลาน้อย

2.2 รายการสนทนา เป็นการสนทนาโต้ตอบระหว่างคนสองคน (บางกรณีก็อาจมากกว่าสองคน) แสดงความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน

2.3 รายการละคร เป็นแบบการแสดงด้วยเสียงคน เสียงดนตรี เสียงประกอบให้เกิดภาพพจน์ในความคิดของผู้ฟังถึงเรื่องราวที่ดำเนินไป

3. รายการวิทยุ หมายถึง การนำเสนอเรื่องราว ความรู้ ข่าวสาร ความบันเทิง หรือบทเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาต่างๆ โดยผู้เรียนฟังรายการทางวิทยุ รายการวิทยุในที่นี้จัดทำเป็นสื่อการสอนโดยใช้เทปบันทึกเสียง บันทึกรายการที่ต่างกัน 3 แบบ แล้วนำไปเปิดให้นักเรียนฟังในชั้นเรียน

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนในภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2541

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผลการเรียนรู้ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุต่างกัน 3 รูปแบบ มีผลการเรียนรู้ต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งแยกเป็นประเภทดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุโรงเรียน
 - 1.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของรายการวิทยุโรงเรียน
 - 1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการผลิตรายการวิทยุ
 - 1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำรายการวิทยุไปใช้ในการศึกษา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการแบบบรรยายล้วน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการสนทนา
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการละคร
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยุโรงเรียน

วิทยุโรงเรียน เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่ง สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ วิทยุโรงเรียนมีลักษณะเป็นสื่อประสม คือ เป็นการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงร่วมกับสื่ออื่น ๆ อาทิ คู่มือการสอนของครู บัตรภาพ บัตรคำ แถบประโยค และแผนภูมิ นอกจากนี้บางวิทยายังมีสมุดแบบฝึก หรือ Student Worksheets สำหรับนักเรียนอีกด้วย

เนื้อหาของบทเรียนวิทยุโรงเรียนได้จัดสอดคล้องกับเนื้อหาตาม หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันวิทยุโรงเรียน จัดทำบทเรียนวิชาต่างๆ สำหรับประถมศึกษาครบทุกกลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ส่วนระดับมัธยมศึกษา จัดทำสองวิชา คือ บทเรียนภาษาอังกฤษและบทเรียนแนะแนวอาชีพ (บุญเกื้อ ควรหาเวช . 2539 : 34)

จากการสำรวจการใช้วิทยุโรงเรียน ปีการศึกษา 2527 ซึ่งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาได้ส่งแบบสำรวจไปยังโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ จำนวน 3,400 โรงเรียน โดยวิธี การสุ่มจาก โรงเรียน 10 % ทั่วทุกภูมิภาคภูมิศาสตร์ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการใช้วิทยุโรงเรียน โรงเรียนที่ใช้บทเรียนวิทยุโรงเรียนเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ให้ข้อคิดเห็นว่า วิทยุโรงเรียนเป็นสื่อการสอนที่มีประโยชน์ต่อครูผู้สอน และนักเรียนอย่างมาก (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2530 : 3-4)

วิทยุโรงเรียนในประเทศไทย มีการใช้รูปแบบรายการที่นิยมจัดอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการผลิตรายการ แบบที่นิยมใช้คือ แบบละครสอนโดยตรง บรรยายและสนทนา สัมภาษณ์ ละคร

เวลาในการจัดรายการปกติจะใช้เวลา 10-15 นาที ยกเว้นรายการดนตรีอาจใช้ถึง 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ ศิริเจริญ และคณะ (2506 : 247) กล่าวว่า รายการวิทยุเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาไม่ควรเกิน 15 นาที

1.1 ประเภทของรายการวิทยุโรงเรียน

ชม ภูมิภาค (2520 : 18 - 19) ได้แบ่งรายการศึกษาของวิทยุกระจายเสียงไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. รายการเพื่อการสอนในห้องเรียนโดยตรง (Direct Classroom Teaching)
2. รายการเสริมการสอนในห้องเรียน (Supplementary Classroom Teaching)
3. รายการการศึกษาผู้ใหญ่ที่เป็นแบบแผน เป็นการสอนเพื่อเลื่อนระดับความรู้ในชั้นต่างๆ

รวมทั้งมหาวิทยาลัยเปิด หรือมหาวิทยาลัยทางอากาศ

4. รายการ การศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่เป็นแบบแผน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป รูปแบบของรายการวิทยุในการจัดทำทกระจายเสียงนั้น ย่อมต้องคำนึงถึงเนื้อหาและความสนใจของผู้ฟัง จึงได้มีการดัดแปลงปรับปรุงบทกระจายเสียงเป็นแบบต่าง ๆ โดยผู้เกี่ยวข้องในวงการได้สังเกตพิจารณารูปแบบต่าง ๆ กัน กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2503 : 80 - 103) ได้แบ่งรูปแบบของรายการวิทยุ ดังนี้

1. แบบพูดบรรยายล้วน (Straight Talk) เป็นบทกระจายเสียงที่มีแต่คำพูดบรรยายตลอด ให้นักฟังคนเดียวเฉพาะผู้พูด ได้เนื้อหาและใช้เวลาสั้น
2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือมีความชำนาญในทางใดทางหนึ่ง มาสัมภาษณ์ออกอากาศ อาจเป็นคนเดียวหรือสองคนก็ได้ ไม่มีบทรายละเอียดให้
3. แบบอภิปรายเป็นคณะหรือแบบโต๊ะกลม (Panel or Round Table) เป็นแบบที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกัน ทำให้ผู้ฟังเกิดความคิดเห็นในหลายแง่มุม ผู้อภิปรายต้องมีความรู้หรือความชำนาญในแง่มุมนั้น ๆ เป็นการแลกเปลี่ยนทัศนะ
4. แบบบันทึกเหตุการณ์จริง (Actuality or On - the Spot) เป็นการถ่ายทอดหรือบันทึกเสียงจากสถานที่แหล่งเกิดเหตุการณ์
5. แบบแข่งขันตอบปัญหา (Quiz Bee) เป็นการตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมรายการเป็นผู้ตอบ เป็นปัญหาที่เหมาะสมหรือเกี่ยวข้องกับผู้ฟังด้วย
6. แบบแถลงปัญหาหรือโต้เถียง (Forum or Debate) เป็นแบบที่ต้องมีประธาน หรือผู้ดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมรายการให้เหตุผลโต้แย้งเพื่อให้เกิดความคิดและพิจารณาเหตุผล และขยายข้อเท็จจริงหลายแง่มุม

7. แบบการละคร (Dramatization) เป็นแบบการแสดงด้วยเสียงคน เสียงดนตรี เสียงประกอบ ให้เกิดภาพพจน์ในความคิดของผู้ฟังถึงเรื่องราวที่ดำเนินไป

8. แบบสาธิต (Demonstration) เป็นแบบเรียนทางวิทยุที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมตามบทกระจายเสียง ขณะที่กำลังรับฟัง บางครั้งต้องใช้อุปกรณ์ประกอบด้วยในขณะรับฟัง รายการบางครั้งหยุดเป็นช่วง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังได้กระทำ

9. แบบดนตรี (Music) มีหลายแบบ คือ

9.1 ใช้ดนตรีประกอบบทเรียนเพียงเพื่อสร้างอารมณ์ให้เพลิดเพลินชวนสนใจตัวบทเรียนเท่านั้น ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง

9.2 ใช้ดนตรีประกอบบทเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดอารมณ์ในท้องเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นแบบละคร

9.3 เป็นตัวบทเรียนให้เด็กได้ฝึกนิสัยทางดนตรี

9.4 เป็นตัวบทเรียนที่มุ่งให้เด็กแสดงลีลาท่าทางไปตามจังหวะ

9.5 เป็นตัวบทเรียนที่มุ่งให้เด็กร้องตาม

10. แบบห้องเรียนจำลอง (Classroom Pick - up) เป็นลักษณะการถ่ายทอดเสียงจากห้องเรียนที่มีครูกำลังสอนนักเรียนตามปกติ

1.2 หลักการผลิตรายการวิทยุโรงเรียน

1.2.1 ควรจะดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักและอุดมการณ์ของประชาธิปไตย

1.2.2 ควรให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและชั้นเรียน

1.2.3 คำนึงถึงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้มาก ไม่ควรจะมุ่งเสนอเรื่องในแง่ใดแง่หนึ่งจนลืมอีกแง่หนึ่ง

1.2.4 ควรให้มีเรื่องราวที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กด้วย คือ มีความสนุกสนาน เหมาะกับวัยและความรู้ของเด็กเพราะถ้าเด็กฟังไม่เข้าใจแล้ว บทเรียนนั้นก็ไม่มีประโยชน์ ไม่สามารถเรียก ความสนใจของเด็กได้เลย บทเรียนทางวิทยุไม่ควรมีหลายฉากหลายตอนเพราะจะทำให้ยากต่อการฟังและติดตามเรื่อง

1.2.5 ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสนุกสนาน มีเนื้อเรื่องที่เด็กอาจคล้อยตาม และรู้สึกไปตามจริงๆ เมื่อถึงจุดสำคัญของเรื่อง ต้องเร้าเด็กได้ถึงขนาดจริง ๆ เรื่องใดที่ผูกปมปัญหาขึ้น ในตอนจบก็ต้องคลี่คลายปัญหาให้สมเหตุผลจนเป็นที่น่าพอใจ ถ้าสามารถทำให้บทเรียนน่าสนใจ เด็กสนุกสนาน เห็นจริงตามแล้ว การควบคุมชั้นก็จะไม่มีปัญหา (บุญเกิด ครอบหาเวช . 2539 : 188)

วิทยุโรงเรียนแต่ละวิชามีลักษณะของเนื้อหาและรูปแบบแตกต่างกัน แต่การใช้บทเรียนตั้งแต่การเตรียม จนกระทั่งถึงการรับฟังและการสรุปของทุกวิชา มีหลักการและขั้นตอนในการใช้ที่เหมือนกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 8-11) ดังนี้

1. ศึกษาคู่มือประกอบการรับฟัง
2. เตรียมสื่อและอุปกรณ์ประกอบการรับฟังตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน

การเตรียมการในชั้นเรียนก่อนถึงเวลาออกอากาศ บทเรียน ครูควรปฏิบัติ ดังนี้

1. เข้าชั้นเรียนก่อนเวลาออกอากาศ
2. ตั้งเครื่องรับวิทยุในตำแหน่งที่นักเรียนสามารถรับฟังได้อย่างชัดเจนทั่วห้อง
3. ติดบัตรคำ แผนภูมิ หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่จะใช้ระหว่างรับฟังบทเรียน
4. ครุณาเข้าสู่บทเรียน หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครู

ระหว่างการรับฟังบทเรียน

ครูร่วมรับฟังบทเรียนกับนักเรียน คอยควบคุม ดูแลและช่วยเหลือให้นักเรียนตอบคำถาม และทำตามคำสั่งจากวิทยุได้ทันที่

ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ดูว่านักเรียนมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนตอนไหน ครูควรจดจำข้อสังเกตต่างๆ ไว้เพื่อที่จะสอนเพิ่มเติมหรือแก้ไขหลังการรับฟัง หรือส่งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนไปยังศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา

หลักการรับฟัง

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาของบทเรียน
2. จัดให้นักเรียนทำกิจกรรมสอดคล้อง หรือต่อเนื่องกับบทเรียนตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครู

1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำบทเรียนวิทยุไปใช้ในการศึกษา

เบรื่อง กุมุท (2519 : 68-70) ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับวิทยุเพื่อการศึกษา โดยสรุปจากงานวิจัยของ คอนสแตนติน (Constantine. 1964 : 121-132, 121-132, 150) พบว่าการสอนโดยใช้วิทยุกระจายเสียง ให้ผลทัดเทียมหรือดีกว่าการสอนปกติ อันเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า การใช้บทเรียนวิทยุโรงเรียนไม่ทำให้ผลการเรียนด้อยกว่าการสอนปกติ

โอเลอร์อน (Oleron. 1959 : 388-392) ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อแสดงว่า รายการวิทยุมีอิทธิพลมากขึ้น ถ้าผู้พูดในรายการเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง และความพึงพอใจของผู้ฟังจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับชื่อเสียงของผู้พูดออกอากาศ ผลสรุปได้ว่าชื่อเสียงของผู้บรรยายนั้น สำคัญมากสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (High School) สื่ลลาและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้นักเรียนมัธยมเกิดความชอบได้อย่างมีนัยสำคัญ

บรูเวอร์ (Brouwer. 1954 : 97-100) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของวิทยุเพื่อการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 50 โรงเรียนในประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นจำนวนเด็กประมาณหนึ่งพันคน อายุระหว่าง 12-14 ปี โดยแบ่งบทเรียนเป็นสามชุดคือ ให้อ่านแต่ละรายการประมาณ 20 นาที ในเวลาเรียน โดยสังเกตความสนใจของนักเรียน ซักถามครู การมีส่วนร่วมในการอภิปรายของเด็กหลังบทเรียน แล้วแจกแบบสอบถาม เมื่อจบบทเรียนครั้งหนึ่งๆ แล้วมีการทดสอบข้อเขียนทุกครั้ง ครูส่วนมากตัดสินใจว่าบทเรียนวิทยุ วิชาหน้าที่พลเมืองมีค่ามากที่สุด

เฮนริชส์ (Heinrichs. 1958 : 66-102) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้บทเรียนทางวิทยุกระจายเสียง โดยศึกษากับเด็กนักเรียนชั้นประถม จำนวน 300 คน แยกเป็นนักเรียนอายุ 9 ปี 12 ปี และ 13-15 ปี เป็นสามกลุ่ม ผลของการวิจัยสรุปว่า ถ้านักเรียนได้รับการฝึกให้รู้จักฟังบทเรียนทางวิทยุแล้ว สื่อนี้จะมีคุณค่าที่สุดในการสอนในห้องเรียน และการให้การศึกษาและคุณค่าจะมากยิ่งขึ้น ถ้าเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนตามวิทยุ นั้นเกี่ยวข้องกับหรือมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาในโรงเรียน รายการหลักอาจเป็นรายการแนะนำวิชาหรือรายการศึกษาเข้าส่วนลึกของวิชานั้นก็ได้ นอกจากนี้ จากการสำรวจครั้งนี้ยังได้พบอีกว่า บทเรียนทางวิทยุกระจายเสียงยังเหมาะสมมากกับวิชาสมัยใหม่ สังคมศึกษาสำหรับโรงเรียนประถม และวิชาดนตรี

จิระพันธ์ เดมยะ (2524 : 94) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สื่อช่วยจัดความคิดรวบยอด ชนิดไฮโดรลัมผัสแบบต่างๆ ก่อนการเสนอละครวิทยุทางการศึกษา ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านภาษา ด้านความจำ ความเข้าใจ และความคงทนในการเรียนรู้ สรุปผลได้ว่า

1. ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เสนอโดยสื่อประเภทละครวิทยุของนักเรียน ที่ได้รับและไม่ได้รับสื่อช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดไฮโดรลัมผัสล่วงหน้าก่อน ก่อนเสนอละครวิทยุแบบเสนอเค้าโครงเรื่อง แบบเสนอเรื่องย่อ และแบบเสนอคำถามเชิงอัตนัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคงทนในการเรียนรู้ต่อเนื้อหาที่เสนอโดยสื่อประเภทละครวิทยุของนักเรียน ที่ได้รับ และไม่ได้รับสื่อช่วยจัดความคิดรวบยอด ชนิดไฮโดรลัมผัสแบบเสนอเรื่องย่อแบบเค้าโครง เรื่องแบบเสนอคำถามเชิงอัตนัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาพร สารุการ (2519 : 53) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อันเกิดจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและจำนวนของเด็ก กับรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและจำนวนของผู้ใหญ่ สรุปผลได้ว่า

1. ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียง และจำนวนของเด็กกับนักเรียนที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและจำนวนแบบผู้ใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความคงทนในการจำของนักเรียน ที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและจำนวนของเด็กกับนักเรียน ที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและจำนวนแบบผู้ใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิเชียร โฉมนาค (2524 : 45) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้วิทยุเพื่อการสอนในรูปแบบรายการที่แตกต่างกัน ผลการทดลองปรากฏผลว่า

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มที่เรียนจากบทเรียนทางวิทยุแบบบรรยายล้วนคนเดียว บทสนทนาได้ตอบสองคน และแบบการละคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่างกันนั้น เมื่อเรียนจากบทเรียนวิทยุแบบเดียวกันแล้ว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เมื่อนักเรียนได้เรียน จากบทเรียนทางวิทยุแล้ว นักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง และกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนอ่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังได้พบอีกว่า ผลของความแตกต่างนี้เกิดจากระดับความสามารถทางการเรียนเอง มิได้มีผลของรูปแบบรายการเข้าไปเกี่ยวข้อง

ชัชวาลย์ ช่อไธสง (2527 : 31-32) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้ด้านความเข้าใจเนื้อเรื่อง และความคงทนในการเรียนรู้ จากบทบันทึกเสียงละครวิทยุกับบทบันทึกเสียงละครวิทยุประกอบภาพพลิก โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2526 ในโรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 35 คน ปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนจากบทบันทึกเสียงละครวิทยุประกอบภาพพลิก มีผลการเรียนรู้ด้านความเข้าใจเนื้อเรื่อง และความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้จากบทบันทึกเสียงละครวิทยุเพียงอย่างเดียว

ศักดิ์ศรีพร ประกอบผล (2527 : 38) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย และความคงทนในการเรียนรู้ จากการฟังรายการสนทนาทางวิทยุกับการฟังรายการสนทนาทางวิทยุประกอบสไลด์ โดยทดลองกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดสงขลา จังหวัดสมุทรปราการ ใช้กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 35 คน ผลของการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ฟังรายการสนทนาทางวิทยุประกอบสไลด์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยสูงกว่ากลุ่มที่ฟังรายการสนทนาทางวิทยุโดยไม่มีสไลด์ฉายประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และกลุ่มที่ฟังรายการสนทนาทางวิทยุประกอบสไลด์มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่ฟังรายการสนทนาทางวิทยุโดยไม่มีสไลด์ฉายประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปเอกสารการวิจัยการนำบทเรียนรายการวิทยุไปใช้ในการศึกษา

โอเลอรอน (Oleron. 1959 : 388 – 392) ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อแสดงว่ารายการวิทยุมีอิทธิพลมากขึ้น ถ้าผู้พูดในรายการเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง ผลสรุปได้ว่าชื่อเสียงของผู้บรรยายนั้น สำคัญมาก สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (High School) ลีลาและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้นักเรียนมัธยมเกิดความชอบได้อย่างมีนัยสำคัญ

บรูเวอร์ (Brouwer. 1954 : 97-100) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของวิทยุเพื่อการศึกษาในประเทศเนเธอร์แลนด์ สามชุด ใช้เวลาแต่ละรายการประมาณ 20 นาที ในเวลาเรียนโดยสังเกตความสนใจของนักเรียน ชักถามครู การมีส่วนร่วมในการอภิปรายของเด็กหลังบทเรียนแล้วแจกแบบสอบถาม เมื่อจบบทเรียนแล้ว ทดสอบทุกครั้ง ครูส่วนมากตัดสินใจว่าบทเรียนวิทยุ วิชาหน้าที่พลเมืองมีค่ามากที่สุด

เฮนริช (Heinrichs. 1958 : 66-102) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้บทเรียนทางวิทยุกระจายเสียง โดยศึกษากับเด็กนักเรียนชั้นประถม จำนวน 300 คน ผลของการวิจัยสรุปว่าถ้านักเรียนได้รับการฝึกให้รู้จักฟังบทเรียนทางวิทยุแล้ว สื่อนี้จะมีคุณค่าที่สุดในการสอนในห้องเรียน และการให้การศึกษาและคุณค่าจะมีมากยิ่งขึ้น ถ้าเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนทางวิทยุนั้นเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาในโรงเรียน รายการหลักอาจเป็นรายการแนะนำวิชา หรือรายการศึกษาเข้าส่วนลึกของวิชานั้นก็ได้ นอกจากนี้ จากการสำรวจครั้งนี้ยังได้พบอีกว่า บทเรียนทางวิทยุกระจายเสียงยังเหมาะสมมากกับวิชาสมัยใหม่ สังคมศึกษา สำหรับโรงเรียนประถม และวิชาดนตรี

จิระพันธ์ เดมะ (2524 : 94) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สื่อช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิด โสตสัมผัสแบบต่างๆ ก่อนการเสนอละครวิทยุทางการศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านภาษา ด้านความจำ ความเข้าใจ และความคงทน ในการเรียนรู้ สรุปผลได้ว่า

1. ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เสนอโดยสื่อประเภทละครวิทยุของนักเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับสื่อช่วยจัดความคิดรวบยอด ชนิดโสตสัมผัสล่วงหน้าก่อนเสนอละครวิทยุแบบเสนอเค้าโครงเรื่อง แบบเสนอเรื่องย่อ และแบบเสนอคำถามเชิงอัตนัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคงทนในการเรียนรู้ต่อเนื้อหาที่เสนอโดยสื่อประเภทละครวิทยุนักเรียนที่ได้รับ และไม่ได้รับสื่อช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดโสตสัมผัสแบบเสนอเรื่องย่อ แบบเสนอเค้าโครงเรื่อง แบบเสนอคำถามเชิงอัตนัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาพร สาธุการ (2519 : 53) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย และความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อันเกิดจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและสำนวนของเด็ก กับรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและสำนวนของผู้ใหญ่ สรุป

ผลได้ว่า ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนา ที่ใช้เสียงและสำนวนของเด็ก กับนักเรียนที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบบทสนทนาที่ใช้เสียงและสำนวนของผู้ใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิเชียร โฉมนาค (2524 : 45) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้วิทยุเพื่อการสอนในรูปแบบรายการที่แตกต่างกัน ผลการทดลองปรากฏผลว่า

1. นักเรียนที่เรียนจากบทเรียนทางวิทยุแบบบรรยายล้วนคนเดียว แบบสนทนาได้ตอบสองคน และแบบการละคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่างกันนั้น เมื่อเรียนจากบทเรียนวิทยุแบบเดียวกันแล้วมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง และกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนอ่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชัชวาลย์ ช่อไธสง (2527 : 31 – 32) ศึกษาผลของการเรียนรู้และความเข้าใจเนื้อเรื่อง และความคงทนในการเรียนรู้ จากบทบันทึกเสียงละครวิทยุกับบทบันทึกเสียงละครวิทยุประกอบภาพพลิก ปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนจากบทบันทึกเสียงละครวิทยุประกอบภาพพลิก มีผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำมากกว่ากลุ่มที่เรียนจากบทบันทึกเสียงละครวิทยุเพียงอย่างเดียว

ศักดิ์ศรี ประกอบผล (2527 : 38) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย และความคงทนในการเรียนรู้ จากการฟังรายการสนทนาทางวิทยุกับการฟังรายการสนทนาทางวิทยุประกอบสไลด์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ฟังรายการสนทนาทางวิทยุประกอบสไลด์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่ฟังรายการสนทนาทางวิทยุเพียงอย่างเดียว

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับรายการบรรยายล้วน (Straight Talk)

รายการแบบบรรยายล้วน (Straight Talk) หรือรายการพุดคุย หรือรายการสาระสั้น ๆ เป็นชื่อเรียกรายการวิทยุประเภทหนึ่งที่มาจากภาษาเดิมว่า “ Talk Program ” หรือ “ Radio Talk ” รายการประเภทนี้เป็นรายการวิทยุที่มีลักษณะง่ายและธรรมดามากที่สุด โดยอาศัยวิธีเสนอเรื่องราวสั้น ๆ เพียงหนึ่งเรื่องด้วยเสียงของผู้ประกาศ หรือผู้ดำเนินรายการคนเดียว โดยไม่มีเพลงหรือเสียงประกอบอื่น ๆ คั่นรายการ กล่าวอีกนัยหนึ่งรายการบรรยายล้วนก็คือ การส่งสาร (เนื้อหา) ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูล (Information) ความคิดเห็น (Opinion) ไปยังผู้ฟังตรง ๆ ไม่อ้อมค้อมด้วยการพุดคุยกับผู้ฟังนั่นเอง

เนื้อหาของรายการประเภทนี้อาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เรื่องที่พูดคุ้ยได้ง่าย (Speakable Talk) มักเป็นเรื่องที่ผู้พูดประสบมาด้วยตนเอง อาจจะเป็นเรื่องที่ประทับใจ กลียด กลัว ตื่นเต้น เป็นต้น การเสนอเรื่องที่จะนำมาเล่าให้ฟังเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น

2. เรื่องที่พูดคุ้ยได้ยาก (Unspeakable Talk) เป็นสิ่งที่ผู้พูดไม่เคยเห็นหรือได้ยินมาก่อน แต่มีความจำเป็นจะต้องพูดคุ้ยในเรื่องเหล่านี้จึงจำเป็นต้องพูดตามข้อเท็จจริงที่ได้รับมาเท่านั้น เทคนิคการพูดควรจะต้องดึงเนื้อหาเหล่านั้นมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้ฟังสามารถนึกได้ ในสภาพปัจจุบัน

เทคนิคการจัดรายการแบบบรรยายล้วน ควรเริ่มต้นด้วยประโยคที่น่าสนใจสัก 2-3 ประโยค แล้วจึงเข้าสู่เรื่องอย่างรวดเร็ว ในเรื่องควรจะตอบได้ว่า ใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน ทำไม อย่างไร และก่อนจบรายการควรจะทิ้งท้ายที่ชวนให้คิดและติดตาม

การพูดควรใช้ภาษาง่าย ๆ เปรียบเทียบและยกตัวอย่างให้ผู้ฟังสามารถจินตนาการได้ดี และควรเลือกข้อความให้กระชับเหมาะกับเวลาด้วยซึ่งโดยทั่วไปถ้าเป็นรายการคั่นระหว่างรายการใหญ่จะใช้เวลาไม่เกิน 1 นาที แต่ถ้ามีเวลาเพิ่มขึ้นไม่เกิน 3-5 นาที มีประเด็นที่จะพูดเพิ่มขึ้น เนื้อหาจะเยื้องถึงที่มาของเรื่องราวและเล่าเรื่องจนจบ โดยทั่วไปมักจะเรียกรายการนี้ว่ารายการพูดคุ้ยเชิงสารคดี (Feature Talk)

นอกจากนี้ ยังมีรายการวิทยุที่มีรูปแบบเหมือนกับรายการบรรยาย แต่บางคนแยกออกไปเป็นรายการอีกประเภทหนึ่ง คือ รายการบทความวิทยุ (Commentary) และรายการวิจารณ์ข่าว (News Commentary) ซึ่งการจัดรายการพวกนี้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลมาก แล้วผู้จัดทำมาเรียบเรียงให้น่าสนใจ ความยาวไม่เกิน 10 นาที ลักษณะของรายการบทความเป็นการเสนอโดยเสียงของผู้จัดรายการเพียงคนเดียว อธิบายบรรยายหรือวิจารณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่มีเทป หรือแผ่นเสียงประกอบ ส่วนใหญ่เป็นรายการที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกถึงภัยอันตรายในเรื่องนั้นๆ และบางครั้งทำให้ผู้ฟังเกิดภาพพจน์ในเรื่องที่น่าเสนอ จะเกิดคล้อยตามหรือขัดแย้ง ซึ่งเมื่อพิจารณา ลักษณะของรายการแล้ว จะเห็นว่าเหมือนกับรายการบรรยายนั่นเอง (บุญเกื้อ ควรหาเวช . 2539 : 118-119)

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการบทสนทนา (Dialogue)

ปกติในชีวิตประจำวันของคนนั้น จะต้องมีการสนทนาปราศรัยกันในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ สภาพของสังคม เหตุการณ์บ้านเมือง แล้วแต่ว่าจะสนใจเรื่องใด และในวงสนทนานั้น ก็อาจจะมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงเป็นกลุ่มใหญ่ซึ่งแต่ละคนจะมีความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจต่างกันไป ดังนั้นในการสนทนาจึงอาจมีทั้งการเห็นด้วยและขัดแย้งคละเคล้ากันไป นอกจากนั้นยังมีบุคคลที่สมัครเป็นผู้ฟังการสนทนาเพียงอย่างเดียว โดยไม่ร่วมวงด้วย ดังนั้นเมื่อนำรูปแบบการสนทนามาใช้ในการผลิตรายการวิทยุ จึงควรยึดแนวทางหรือวิธีการสนทนาในชีวิต

ประจำวันนั้นด้วย (จารุลินทร์ มุลิกพงษ์ และคนอื่น ๆ . ม.ป.ป. : 1)

รายการสนทนา (Dialogue) คือการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน 4 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาของรายการ

หลักการจัดรายการสนทนา

- 1 . เริ่มรายการด้วยการแนะนำผู้ร่วมสนทนาเป็นใคร มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนทนาอย่างไร ขอบข่ายของการสนทนา ตลอดจนความสำคัญของการสนทนาด้วย
- 2 . ผู้ดำเนินรายการจะต้องสรุปเมื่อผู้ร่วมรายการสนทนาจบลง พร้อมทั้งกล่าวแนะนำ ผู้ร่วมรายการอีกครั้งและกล่าวขอบคุณก่อนปิดรายการ
- 3 . ระวังอย่าให้การสนทนาเป็นการปาฐกถา หรือการอภิปรายไป ควรรักษาบรรยากาศของการพูดคุยกันธรรมดาในเรื่องที่เป็นสาระ อาจจะมีการซักถามขัดขึ้นมามาก เพื่อให้อธิบายเพิ่มเติมให้ชัดเจนขึ้น และเป็นการกระตุ้นผู้ฟังด้วย
- 4 . ควรเพิ่มเกร็ดขำขันและประสบการณ์ส่วนตัวเข้าไปด้วย เพื่อให้รายการสนุกสนานและน่าสนใจ

ข้อควรระวังในการสนทนา

- 1 . หลีกเลี่ยงข้อโต้แย้ง มิฉะนั้นจะกลายเป็นโต้เถียงหรืออภิปราย
- 2 . หลีกเลี่ยงรายละเอียดที่ไม่สำคัญ และคำที่เข้าใจยาก
- 3 . พูดตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม ควรพูดให้แจ่มแจ้งเข้าใจในทันที
- 4 . หากมีตัวเลขควรใช้เลขถ้วน ๆ หรือโดยประมาณ (บุญเกื้อ ควรหาเวช . 2539 : 126)

4. เอกสารการวิจัยเกี่ยวกับละครวิทยุ (Dramatization)

ละครวิทยุ เป็นการเสนอเรื่องราวโดยใช้การแสดงด้วย คำพูด ดนตรี และเสียงประกอบให้ผู้ฟังสามารถเห็นภาพพจน์ เหตุการณ์ ท่าทาง มีความรู้สึกและอารมณ์คล้อยตามไปกับเรื่องที่นำเสนอ ละครวิทยุจึงจำเป็นต้องมีทุกอย่าง เช่นเดียวกับละครเวทีหรือละครโทรทัศน์ คือ มีทั้งฉาก สี สันบรรยากาศ การเคลื่อนไหวของตัวละคร และสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยศิลปะและเทคนิคในการผลิตรายการ โดยทั่วไปละครวิทยุจะมีความยาวประมาณ 15 – 30 นาที

คำว่า Dream มาจากภาษากรีกมีความหมายว่า “to act or to do” การละครอาจเป็นตอนสั้น ๆ หรือเต็มตลอดเรื่องจนจบ แสดงบนเวทีหรือในห้องเรียนก็ได้ ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการกระทำบางอย่างที่เราอารมณ์ให้คล้อยตามหรือสร้างอารมณ์ประทับใจ (Strong Emotional Impact) กว่าประสบการณ์เชิงนาฏการ (Dramatize Experience) (Dale. 1957 : 124) กรม

วิชาการ (2542 : 19) ได้กล่าวถึงการนำละครแบบการอ่านบทสนทนา (Dialogue) ในการสอนอ่านออกเสียงและการฟังว่า การแสดงละครแบบการอ่านบทสนทนา เป็นการแสดงบทบาทด้วยเสียง เน้นความสำคัญของการใช้เสียงแสดงบทบาท การอ่านบทสนทนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดประสบการณ์ด้านการฟัง และการออกเสียง ยังเป็นวิธีที่สะดวกเหมาะที่จะนำมาใช้ เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศจากการอ่านออกเสียงตามปกติโดยการดัดแปลงใช้ในการฝึกทักษะการอ่าน

วัตถุประสงค์ในการสร้างละครวิทยุ

การที่จะสร้างละครวิทยุมาสักเรื่องหนึ่งจะขาดวัตถุประสงค์ไม่ได้ ถ้าขาดวัตถุประสงค์ คุณค่าของละครวิทยุที่สร้างขึ้นก็จะด้อยไปในทันที เมื่อทราบวัตถุประสงค์ การดำเนินเรื่อง ตลอดจนการดำเนินการทุกอย่าง ก็จะสำเร็จได้ด้วยดี

วัตถุประสงค์ในการจัดละครวิทยุอาจจะเพื่อ

1. การค้า
2. การศึกษา
3. การประกวด
4. สำหรับเด็ก

วัตถุประสงค์แต่ละอย่างที่กำลังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างกันออกไป เช่น

1. กลุ่มผู้ฟัง
2. การเลือกเรื่องมาแสดง
3. การเขียนบท
4. การให้เสียงผู้แสดง
5. การใช้เพลงประกอบ (บุญเกื้อ ครอบหาเวช . 2539 : 134)

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

การเรียนรู้ของบุคคลเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ทางการศึกษา (Good. 1959 : 510) ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์นั้นเป็นผลเนื่องมาจากการที่อินทรีย์สัมผัสปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม แล้วอินทรีย์เกิดการรับรู้ (Perception) กระบวนการนี้เป็นกระบวนการของการนำความรู้เข้าสู่สมอง (จำเนียร ช่างโชติ . 2516 : 3) โดยใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory Organs) ส่งประสบการณ์สู่สมอง สมองเก็บรวบรวมและจดจำสิ่งต่างๆ เหล่านั้นไว้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดมโนภาพ (Concept) และเจตคติ (Attitude) ของมนุษย์เรา ด้วยเหตุนี้เอง การรับรู้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ (จำเนียร ช่างโชติ . 2516 : 20) เบสตาลอสซี่ ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า รากฐานสำคัญของการให้ความรู้ คือการให้เด็กรู้จักสังเกต รู้จักรับความ

รู้ทางวิธีประสาท (Observation and Sense Perception) (สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่นๆ . 2506 : 4)

การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ถูกต้อง การรับรู้ที่ถูกต้องจะเป็นรากฐานที่สำคัญมีสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ เป็นขบวนการที่สลับซับซ้อน ความแม่นยำหรือความผิดพลาดในการรับรู้ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ สภาพของสิ่งเร้า และผู้รับรู้เอง (ชมภูมิกาศ . 2520 : 38-40)

การเลือกสิ่งที่จะรับรู้ในขณะหนึ่งๆ บุคคลสามารถเลือกรับรู้สิ่งที่จะรับรู้ได้เพียงสองสามอย่าง จากสิ่งเร้าที่เป็นสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก บุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้ในสิ่งเร้าที่ ตนเองสนใจ มีลักษณะเด่นกว่าเพื่อน มีความแปลกใหม่กว่าสิ่งที่ตนเองมีความต้องการในขณะนั้น (วารินทร์ สายโอบเอื้อ . 2522 : 37)

ในการดำเนินการสอนแต่ละบทเรียนหรือแต่ละครั้ง กาเย่ (Gagne . 1970 : 303-304) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของการสอนไว้ประการแรก คือ การเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้า จำเนียร ช่วงโชติ (2516 : 158-164) กล่าวว่า โดยปกติแล้วคนเรามักจะมีความสนใจหรือตั้งใจคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่นาน ยิ่งอายุน้อยยิ่งมีความสนใจต่อสิ่งต่างๆ ในระยะเวลาที่สั้นมาก ถ้าเราต้องการจะให้เกิดความสนใจหรือตั้งใจคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดนานๆ เราจำเป็นต้องย้ายความตั้งใจต่อสิ่งเหล่านั้นออกไปบ่อยๆ สิ่งเร้าที่เปลี่ยนแปลงทันทีทันใด หรือเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ โดยจะเปลี่ยนเป็นรูปใดก็ตามย่อมดึงดูดความสนใจ ทำให้คนเราเกิดความสนใจต่อสิ่งเร้านั้นๆ ได้มาก ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะการรับรู้ได้ดี การรับรู้และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าไม่มีการรับรู้การเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

จากงานวิจัยและข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามานั้น เป็นการสนับสนุนว่าสื่อที่นำเสนอทางรายการวิทยุในรูปแบบที่ต่างกันนั้น จะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการทดลองโดยใช้การนำเสนอในรายการวิทยุที่ต่างกัน 3 รูปแบบคือ แบบบรรยายล้วน แบบสนทนา และแบบละคร ว่าแบบใดจะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด และจะเป็นแนวทางที่จะผลิตรายการวิทยุเพื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยมีขั้นตอน ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - 4.1 รายการวิทยุที่ให้อุปแบบรายการบรรยายล้วน
 - 4.2 รายการวิทยุที่ให้อุปแบบรายการแบบสนทนา
 - 4.3 รายการวิทยุที่ให้อุปแบบรายการแบบละคร
5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
6. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
7. การดำเนินการทดลอง
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียน การศึกษานอกโรงเรียน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ลงทะเบียนเรียนในภาคที่ 2 / 2541 โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์ จำนวน 60 คน จากนักเรียน 600 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่ม ทดลองที่ 1. 2. และ 3. ตามลำดับ

การแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

นำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มาทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อ

กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่หนึ่ง 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่สอง 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่สาม 1 กลุ่ม

นำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มาศึกษากับรายการวิทยุการสอนที่ใช้เสียงบรรยายต่างกัน 3 รูปแบบ ในการทดลองในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดำเนินการตามลำดับชั้น ดังที่แสดงไว้ในตาราง ดังนี้

ตาราง 1 การดำเนินการทดลองตามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง (Random Assigned)	ทดลอง	สอบ
R_1	X_1	T_1
R_2	X_2	T_1
R_3	X_3	T_1

R_1 หมายถึง กลุ่มทดลองที่ 1. ซึ่งนักเรียนเรียนโดยการฟังรายการวิทยุการสอนแบบบรรยายล้วน

R_2 หมายถึง กลุ่มทดลองที่ 2. ซึ่งนักเรียนเรียนโดยการฟังรายการวิทยุ การสอน แบบสนทนา

R_3 หมายถึง กลุ่มทดลองที่ 3. ซึ่งนักเรียนเรียนโดยการฟังรายการวิทยุการสอนแบบละคร

X_1 หมายถึง การเรียนโดยการฟังรายการวิทยุการสอนแบบบรรยายล้วน

X_2 หมายถึง การเรียนโดยการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนา

X_3 หมายถึง การเรียนโดยการฟังรายการวิทยุการสอนแบบละคร

T_1 หมายถึง การทดสอบทันทีหลังการทดลอง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวข้อ การสื่อสาร และวิวัฒนาการ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

4.1 รายการวิทยุการสอนแบบบรรยายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียงแบบตลับ โดยมีรายการนำเสนอ 3 รูปแบบคือ

4.1.1 รายการที่ใช้รูปแบบของเสียงบรรยายล้วน

4.1.2 รายการที่ใช้รูปแบบของการสนทนา

4.1.3 รายการที่ใช้รูปแบบของละคร

แต่ละรูปแบบการนำเสนอให้เนื้อหาเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หัวข้อการสื่อสาร และวิวัฒนาการ เหมือนกันและใช้เวลาเท่ากัน คือประมาณ 15 นาที

4.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน

5. การสร้างเครื่องมือในการทดลอง

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. เลือกตัวแทนของเสียงที่จะใช้บรรยาย ทั้งเพศชายและหญิง โดยการบรรยายแบบอภิปรายและสนทนาคัดเลือกผู้บรรยาย 2 คน คือเพศหญิง 1 คน เพศชาย 1 คน จากผู้ประกาศที่ผ่านการสอบผู้ประกาศจากกรมประชาสัมพันธ์ สำหรับการบรรยายแบบละครเพิ่มเสียงบรรยายเพศชายอีก 1 คน

2. การเลือกเนื้อหาวิชา ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาวิชาที่จะมาทำการทดลอง เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวข้อการสื่อสาร และวิวัฒนาการ

3. การสร้างบทเรียนวิทยุ ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่ได้คัดเลือกแล้ว คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสาร จัดเรียบเรียงให้เป็นบทวิทยุ

3.1 นำเนื้อหาแต่ละตอนมากำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

3.2 สร้างเป็นบทวิทยุ โดยให้มีความยาวในการบรรยายตอนละ 15 นาที

3.2.1 นำบทวิทยุไปให้ครูผู้สอนพิจารณาครอบคลุมในเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

3.2.2 นำบทวิทยุมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.3 บันทึกเสียงลงบนแถบบันทึกเสียงแบบตลับ ดังต่อไปนี้

3.3.1 ใช้รูปแบบการบรรยายล้วน

3.3.2 ใช้รูปแบบการสนทนา

3.3.3 ใช้รูปแบบละคร

6. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายการทุกรายการเมื่อได้ทำการบันทึกเสียงเสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบได้ผลดังตาราง 6 -11 แล้วจึงนำไปปรับปรุงตามคำแนะนำ แล้วทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และใช้วิธีสัมภาษณ์เพื่อหาข้อบกพร่องของรายการ แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนจำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยกลุ่มที่ 1 ฟังรายการวิทยุแบบที่ 1 กลุ่มที่ 2 ฟังรายการวิทยุแบบที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ฟังรายการวิทยุแบบที่ 3 โดยทดลองกับนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร เพื่อหาข้อบกพร่องของเครื่องมือ และดูว่ารายการทั้งสามแบบ ได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และทำการบันทึกข้อบกพร่องที่พบ เพื่อนำมา

ปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

- 6.1 การปรับปรุงแก้ไขคุณภาพเครื่องมือหลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
 - 6.1.1 ผู้บรรยายในรายการแบบที่ 1. บรรยายให้ชัดเจน
 - 6.1.2 รายการแบบที่ 3 ใช้ดนตรีประกอบให้เหมาะสมมากขึ้น
- 6.2 การปรับปรุงแก้ไขคุณภาพเครื่องมือหลังจากทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
 - 6.2.1 บันทึกเสียงให้มีระดับความดังเพิ่มมากขึ้นทั้ง 3 แบบ
 - 6.2.2 ใช้เครื่องเล่นเทปที่สามารถฟังรายการได้ชัดเจนทั่วทั้งห้องเรียน

การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดผลการเรียนรู้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและการเขียน ข้อสอบจากหนังสือและประเมินผลทางการศึกษา (อนันต์ ศรีโสภณ . 2520 : 101 - 124) และหนังสือเทคนิคการเขียนข้อทดสอบ (ชวาล แพรัตกุล . 2520 : 11 - 256)
2. ดำเนินการสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ชนิดสี่ตัวเลือกจำนวนสามฉบับ ฉบับละ 40 ข้อ โดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมจากเนื้อหาในแต่ละตอนที่แบ่งไว้ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการรับรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้
3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยนำรายการวิทยุทั้งสามรายการไปทดลองกับนักเรียน กศน. โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน ให้กลุ่มแรกศึกษารายการวิทยุที่ใช้เสียงบรรยายล้วน กลุ่มที่ 2 ศึกษาจากรายการวิทยุที่ใช้เสียงบรรยายประกอบการสนทนา กลุ่มที่ 3 ศึกษาจากรายการวิทยุที่ใช้เสียงบรรยายประกอบละคร หลังจากนักเรียนทั้งสามกลุ่มได้ศึกษารายการวิทยุแล้ว จึงนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นทำการทดสอบวัดผล การเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสามกลุ่ม
4. นำข้อสอบมาวิเคราะห์ตามแบบการวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 27 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ชวาล แพรัตกุล . 2520 : 11 - 132) เปิดหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก (p , r) จากตารางวิเคราะห์ข้อสอบของ จุง เตร์ ฟาน (Fan . 1952 : 132) เลือกข้อสอบเฉพาะที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .37 - .64 และมีค่าอำนาจจำแนก .25 - .71 ได้จำนวนข้อสอบที่คัดเลือกจำนวน 20 ข้อ
5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คัดเลือกจากข้อ 4. โดยใช้สูตร KR - 20 ของ Kuder-Richardson (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . 2528 : 168-170) และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเป็น 0.61

7. การดำเนินการทดลอง

1. เตรียมห้องที่จะใช้ในการทดลองให้เหมือนกัน ทดสอบเสียงให้สามารถรับฟังได้ทั่วห้อง และมีความดังในระดับเดียวกันทั้งสามห้อง
2. จัดนักเรียนให้เข้านั่งประจำที่ หลังจากนั้นเปิดเทปที่แจ่มชัดประสงค์ในการเรียน รายการวิทยุ การสอนพร้อมกันทั้งสามกลุ่ม โดยมีผู้ควบคุมคอยเปิดปิดเทปประจำอยู่ทุกกลุ่ม
3. ให้นักเรียนฟังรายการวิทยุที่บันทึกไว้ ใช้เวลา 15 นาที โดยให้กลุ่มทดลอง 1. ศึกษาจากรายการวิทยุการสอนที่ใช้รูปแบบบรรยายล้วน
กลุ่มทดลอง 2. ศึกษาจากรายการวิทยุการสอนที่ใช้รูปแบบสนทนา
กลุ่มทดลอง 3. ศึกษาจากรายการวิทยุการสอนที่ใช้รูปแบบละคร
4. หลังจากแต่ละกลุ่มได้ฟังรายการวิทยุการสอนจบแล้ว ให้นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเวลา 15 นาที

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) (Ferguson . 1966 : 49)
2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการเรียนรู้ (Ferguson . 1966 : 68)
3. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่าง 3 กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (One-Ways Analysis of Variance) (Ferguson . 1966 : 251-272)
4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Newman Keuls Test (ชูศรี วงศ์รัตน์ . 2527 : 267)
5. การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของการประเมินคุณภาพเครื่องมือ ใช้เกณฑ์ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึงเครื่องมือมีคุณภาพ	ดีมาก
3.50 – 4.49	หมายถึงเครื่องมือมีคุณภาพ	ดี
2.50 – 3.49	หมายถึงเครื่องมือมีคุณภาพ	ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึงเครื่องมือมีคุณภาพ	พอใช้
1.00 – 1.49	หมายถึงเครื่องมือมีคุณภาพ	ต้องปรับปรุงแก้ไข

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการเรียนโดยการเสนอบทเรียนที่เป็นรายการวิทยุต่างกัน 3 รูปแบบ

เพื่อให้การแปลความหมาย และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N - แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

M - แทน ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนรู้

S - แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

df - แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)

SS - แทน ผลบวกของกำลังสองของคะแนน (Sums of Square)

MS - แทน ค่าเฉลี่ยของกำลังสองของคะแนน (Mean Square)

F - แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ F

กลุ่มทดลอง 1 หมายถึง กลุ่มที่เรียนจากรายการวิทยุแบบบรรยายล้วน

กลุ่มทดลอง 2 หมายถึง กลุ่มที่เรียนจากรายการวิทยุแบบสนทนา

กลุ่มทดลอง 3 หมายถึง กลุ่มที่เรียนจากรายการวิทยุแบบละคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังการทดลองและทดสอบผลการเรียนรู้ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยได้นำผลมาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ทั้ง 3 กลุ่ม ดังผลการวิเคราะห์ที่แสดงในตาราง 2-4 ดังนี้

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของผลการเรียนรู้

ค่าสถิติ	N	M	S
กลุ่มตัวอย่าง			
กลุ่มทดลอง 1	20	13.00	2.75
กลุ่มทดลอง 2	20	10.65	2.91
กลุ่มทดลอง 3	20	9.90	1.92

จากตาราง 2 ปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนจากรายการวิทยุแบบบรรยายล้วน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด รองลงมาเป็นกลุ่มที่เรียนจากรายการวิทยุแบบสนทนาและกลุ่มที่เรียนจากรายการวิทยุแบบละคร ตามลำดับ การทดสอบความแตกต่างการเรียนรู้ของนักเรียนปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	104.63	52.32	7.97**
ภายในกลุ่ม	57	374.35	6.75	
รวม	59	478.98		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนจากรายการวิทยุ ที่มีรูปแบบการบรรยายทางวิทยุแตกต่างกัน มีผลการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเรียนจากรายการวิทยุแบบบรรยายล้วน แบบสนทนา และแบบละคร ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เป็นรายคู่

		แบบละคร	แบบสนทนา	แบบบรรยายล้วน
รูปแบบการบรรยาย	M	9.90	10.65	13.00
แบบละคร	9.90	—	0.75	3.10*
แบบสนทนา	10.65		—	2.35*
แบบบรรยาย	13.00			—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากรายการวิทยุแบบละคร กับแบบบรรยายล้วน และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยรายการวิทยุแบบสนทนากับแบบบรรยายล้วน มีผลการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนจากรายการแบบบรรยายล้วนมีผลการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากรายการแบบละครและแบบสนทนา ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนจากรายการแบบละครกับแบบสนทนามีผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ที่เรียนโดยใช้รายการวิทยุที่ต่างกัน 3 รูปแบบ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ได้รูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสมสำหรับการสอนนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ในเนื้อหาวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหัวข้อการสื่อสาร

2. ครูผู้สอนได้เลือกใช้รูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสมสำหรับสอนนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียนได้

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ผลการเรียนรู้ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ที่เรียนจากรายการวิทยุที่ต่างกัน 3 รูปแบบมีผลการเรียนรู้ต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 60 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 เทปบันทึกรายการวิทยุ จำนวน 3 รูปแบบ ดังนี้

2.1.1 เทปบันทึกรายการวิทยุแบบบรรยายล้วน

2.1.2 เทปบันทึกรายการวิทยุแบบสนทนา

2.1.3 เทปบันทึกรายการวิทยุแบบละคร

2.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หัวข้อ การสื่อสาร จำนวน 20 ข้อ

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ดำเนินการสอนด้วยเทปบันทึกรายการวิทยุ โดยกลุ่มทดลองที่ 1 เรียนจากรายการ

วิทยุแบบบรรยายล้วน กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนจากรายการวิทยุแบบสนทนา และกลุ่มทดลองที่ 3 เรียนจากรายการวิทยุแบบละคร

3.2 ทำการทดสอบหลังจากเรียนทันที ด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้รับการคัดเลือกแล้ว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าสถิติพื้นฐานแล้วจึงวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของ นิวแมน คูลส์ (Newman Keuls Mathod) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+

X สรุปผลของการศึกษาค้นคว้า

ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิทยุที่นำเสนอทั้ง 3 รูปแบบ แตกต่างกัน โดยผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากรายการแบบบรรยายล้วนมีผลการเรียนรู้สูงสุด รองลงมาคือนักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบรายการสนทนาและรายการแบบละครตามลำดับ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างรายการแบบสนทนากับรายการแบบละคร โดยผลการเรียนรู้ของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวิทยุแบบบรรยายล้วน แบบสนทนา และแบบละคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนจากรายการวิทยุแบบบรรยายล้วนมีผลการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากรายการวิทยุแบบสนทนาและแบบละคร เนื่องจากในเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้นำมาทดลองเป็นเนื้อหาวิชาการ ต้องใช้ความจำในเนื้อหามาก ทำให้รายการแบบบรรยายล้วนสามารถให้ความรู้และเนื้อหามากในระยะเวลาที่นำเสนอเท่ากับรายการแบบอื่น โดยรายการวิทยุแบบสนทนา และรายการแบบละคร ให้ผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากมีลักษณะการนำเสนอที่ใกล้เคียงกัน เช่น มีการสนทนา มีการพูดคุยที่คล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิเรข สพฤกษ์สันติ (ชม ภูมิภาค . 2520 : 137) ที่พบว่ารายการวิทยุเพื่อการศึกษา ที่มีการนำเสนอด้วยรูปแบบที่ต่างกัน มีผลการเรียนรู้ของนักเรียนต่างกัน ทวีศักดิ์ ทิพยรอด (2526 : 84) พบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากการฟังรายการวิทยุที่เป็นบทละครจากการฟังบทสนทนา และจากการฟัง

บทความ ตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม มีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยแตกต่างกัน เฮนริชส์ (Heinrich . 1958 : 66 - 102) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้บทเรียนทางวิทยุกระจายเสียงผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ถ้านักเรียนได้รับการฝึกให้รู้จักฟังบทเรียนทางวิทยุแล้ว สื่อนี้จะมีคุณค่ามากที่สุดในการสอนในห้องเรียน และคุณค่าจะมากยิ่งขึ้นถ้าเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนทางวิทยุนั้นเกี่ยวข้องกับ หรือมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาในโรงเรียน และจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า นักเรียนที่เรียนจากรายการวิทยุแบบบรรยายล้วน มีผลการเรียนรู้สูงกว่า นักเรียนที่เรียนจากรายการแบบ สนทนา และนักเรียนที่เรียนจากรายการแบบละคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การนำเสนอรายการวิทยุหากเป็นเนื้อหาวิชาการและต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาเป็นจำนวนมากนั้น การนำเสนอด้วยการบรรยายล้วนเป็นวิธีที่ให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิเรข สพฤกษ์สันติ (ชม ภูมิภาค . 2520 : 137) ที่พบว่า รายการประเภทละครทางวิทยุนั้น จะได้รับความนิยมมากในการนำเสนอรายการประเภทบันเทิง มัทซุโมโต (Matsumoto . 1970:101) พบว่า การสอนด้วยละครวิทยุจะได้ผลมากที่สุดกับนักเรียนในระดับชั้นต่ำๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาวิชาการ การนำเสนอด้วยละครจึงทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวอร์นอน (Vernon . 1951 : 206-210) ที่พบว่า ในการรับฟังรายการวิทยุเนื้อหาของการพูดบรรยายสำคัญกว่าสิ่งอื่น เนื้อหาการพูดบรรยายที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรูปธรรมที่คุ้นเคยกับผู้ฟังอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการเรียนจากรายการวิทยุโรงเรียนแบบบรรยายล้วน แบบสนทนา และแบบละคร แตกต่างกัน และพบว่ารายการแบบบรรยายล้วนให้ผลการเรียนรู้สูงกว่ารายการแบบสนทนาและรายการแบบละคร ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. เสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1.1 ในการสอนที่เป็นเนื้อหาวิชาการ ต้องการให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาที่สอนมากและเวลามีจำกัดควรใช้รายการแบบบรรยายล้วน

1.2 รายการแบบสนทนาหากผู้ร่วมสนทนาเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง หรือเป็นที่รู้จักอย่างดีของผู้เรียน ก็จะทำให้การสอนด้วยวิธีนี้ได้ผลมากขึ้น

1.3 รายการแบบละครเหมาะกับเนื้อหาที่ไม่เป็นวิชาการมากเกินไป และเหมาะสำหรับนักเรียนในระดับชั้นต่ำๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองโดยใช้รูปแบบการนำเสนอแบบอื่นๆ ที่ต่างออกไป

2.2 ควรมีการทดลองโดยใช้เนื้อหาวิชาอื่น และนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

2.3 ควรมีการศึกษาผลกระทบต่องานรูปแบบการบรรยายกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสนใจ ความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นต้น

2.4 ควรใช้ผู้บรรยายที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก จะทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจและน่าติดตามมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช , 2524 .
- การฝึกหัดครู , กรม ศึกษานิเทศก์. เอกสารนิเทศการศึกษาระดับที่ 181 โครงการสอน
แบบจุลภาค ตอนที่ 3 แนวการฝึกทักษะการใช้คำถาม. กรุงเทพฯ : ครูสภา , 2519.
- จารุลินทร์ มุลิกพงษ์ และคนอื่น ๆ , "รายการสนทนา," คู่มือการผลิตรายการวิทยุทาง วปณ. ชุดที่ 5.
กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.บ.
- จินตนา พุทธินันท์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสมบัติของ
สาร โดยใช้คำถามระดับที่แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2521. อัดสำเนา.
- จิระพันธ์ เดมะ. การศึกษาเปรียบเทียบ การใช้สิ่งช่วยวัดความคิดรวบยอดชนิด โสตรัมผล
ชนิดต่างๆ ก่อนการเสนอละครวิทยุทางการศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านภาษา ด้าน
ความจำความเข้าใจ และความคงทนในการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ;
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2524. อัดสำเนา.
- จักรสิน พิเศษสาทร. ทฤษฎีและนักปรัชญาการศึกษาของตะวันตก. กรุงเทพฯ : ดวงกมล ,
2521.
- จันทรา อินทรนุตปิ่นบุญ. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากหนังสือการ์ตูนที่ใช้วิธีบอกจุดมุ่ง
หมายเชิงพฤติกรรมต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2528. อัดสำเนา.
- จำเนียร ชวงโชติ. จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2516.
- ชม ภูมิภาค. "การกระจายเสียงกับสังคมไทย," นิทรรศการโสตทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร , 2515.
- _____ . คู่มือการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,
2520 .
- ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร , 2520.
- ชัชวาลย์ ช่อใสว. การศึกษาผลของการเรียนรู้ด้านความเข้าใจเนื้อเรื่อง และความคงทนใน
การเรียนรู้ จากบทบันทึกเสียงละครวิทยุกับบทบันทึกเสียงละครวิทยุประกอบภาพพลิก.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ,
2527. อัดสำเนา.
- _____ . หลักการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ , 2526.
- _____ . เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประสานมิตร ,
2524.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล , 2527.

เด็ดดวง แฉ่งใจ. ผลของการใช้คำถามและการสรุปที่มีต่อการเรียนรู้จากสไลด์ประกอบคำบรรยาย
ในวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2522. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2527. อัดสำเนา.

ทวีศักดิ์ ทิพย์รอด. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 จากการฟังรายการวิทยุที่เป็นละครวิทยุ และบทความตามด้วย
การอภิปรายกลุ่ม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2526 . อัดสำเนา.

ธง ต่อยอด. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเสนอบทเรียนวิทยุโรงเรียนที่บอก
จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และคำถามเชิงอัตนัย ก่อนการเสนอรายการ. ปรินญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2532 . อัดสำเนา.

ธงชัย ชิวปรีชา. “การใช้คำถามในห้องเรียน,” ข่าว สสวท. 6 (2) : 1 - 11 ; มกราคม 2521.

ธัญพรพร ปิ่นสวัสดิ์. ผลของการใช้วิทยุโรงเรียนที่มีการแทรกต่างกัน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2538. อัดสำเนา.

ธีรชัย บุรณโชติ. “จากสาขาครุวิทยาาสตร์ การสอนวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ,” วิทยาศาสตร์. 8 :
41 - 49 ; สิงหาคม 2517.

บัญญัติ ชำนาญกิจ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่รู้และไม่รู้
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,
2519. อัดสำเนา.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุศึกษา และวิทยุโรงเรียน . ครั้งที่ 2 .
กรุงเทพฯ : หจก. เอสอาร์ พรินติ้ง จำกัด , 2539.

เบญจกุล ศิริพรรณ. การศึกษาผลของการทราบจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่มี
ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2524. อัดสำเนา.

ประชาสัมพันธ์, กรม. สรุปการดำเนินงานด้านรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเครือข่าย
เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2525.

_____ . 50 กรมประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2526.

ประชิด อินทนก. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากรายการวิทยุการสอน
แบบบรรยายล้วนที่ใช้รูปแบบของเสียงบรรยายแตกต่างกัน. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2528. อัดสำเนา .

✓ เบื้อง กุมท. การวิจัยสื่อและนวัตกรรมการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2519. อัดสำเนา.

เบื้อง กุมท. แบบเรียนโปรแกรมเรื่องการจัดจุดมุ่งหมายในการสอน. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม ,
2517.

รัตนา ศิริพานิช และ กมล ภูประเสริฐ. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม การวิเคราะห์ลำดับขั้นของ
พฤติกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์ , 2519.

รุจิเรข สพฤกษ์สันติ . การศึกษาความต้องการในเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อการศึกษาตลอดชีพใน
จังหวัดชลบุรี . ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2518 .

ลัดดาวัลย์ ถิ่นหสุวรรณ. การใช้คำถาม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร , 2520.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ป.ศึกษาพร จำกัด ,
2528.

วารินทร์ รัชมีพรหม. การออกแบบสารและสื่อการสอน. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , ม.ป.ป. อัดสำเนา.

วารินทร์ สายโอบเอื้อ. จิตวิทยาการศึกษา . กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว , 2522.

วิเชียร โฉมนาค. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 จากการใช้วิทยุเพื่อการสอนในรูปแบบรายการที่ต่างกัน. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2524. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ , กระทรวง. วิทยุโรงเรียน : หลักวิธีสอน . กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2503.

ศึกษาธิการ , กระทรวง กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ตารางออกอากาศวิทยุโรงเรียน ปีการศึกษา
2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2530.

ศึกษาธิการ , กระทรวง กรมวิชาการ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2521.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา 2521.

ศึกษาธิการ , กระทรวง กองเผยแพร่การศึกษา. วิทยุโรงเรียน : หลักการและวิธีสอน. กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท. , 2501.

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน. วิทยุโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา , 2530.

ศักดิ์เศศ ประกอบผล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านพุทธานุภาพและความค
ทนในการเรียนรู้จากการฟังรายการสนทนาทางวิทยุกับการฟังรายการสนทนาทางวิทยุ
ประกอบสไลด์. . ปรินทิฟิเคชัน กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2527. อัดสำเนา.

สถาพร สาธุการ . การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธานุภาพ และความคทนในการจำของนัก
เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อันเกิดจากการฟังรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงและ
สำนวนของเด็กกับรายการวิทยุการสอนแบบสนทนาที่ใช้เสียงสำนวนผู้ใหญ่ . ปรินทิฟิเคชัน
กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2519. อัดสำเนา .

สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่นๆ . วิทยุ : สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์ , 2506.

สุมิตร คุณานุกร. หลักการและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ,
2520.

สุรศักดิ์ ม่วงสว่าง. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 1 โดยวิธีบอกจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม กับการตั้งคำถาม. ปรินทิฟิเคชัน กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2530. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ นิยมคำ. การสอนวิทยาศาสตร์แบบพัฒนาความคิด. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชจำกัด ,
2517.

เสรี กริมหา. "การเขียนบทภาพยนตร์และสไลด์," ส่งเสริมการเกษตร. 11 (5) :

มิถุนายน - กรกฎาคม 2521.

อนันต์ ศรีโสภา. การวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช ,
2520.

_____ . หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2521.

อารมณั ดันประภัสร์. "ทักษะในการใช้คำถาม," การวัดผลการศึกษา. 1 (1) : พฤษภาคม -
สิงหาคม 2522.

Allen , William H. " Research on New Education Media : Summary and Problem ,"
A.V.Communication Review. Spring , 1959.

Ausubel , David P. Educational Psychology. Holt , Rinehart and Winston , 1968.

Brouwer , W.M. and others. The loudspeaker in the Classroom. Amsterdam , 1954.

Constantine , Sister Mary . "Radio In The Elementary School," Science Education. 2 : 121 –
132 ; February , 1964.

- Dale , Edgar. Audio – Visual Method in Teaching. 3 rd. Printed , New York : Dryden Press, 1957.
- Dixon , David , James Johnson and Eli Saltzo. "Training Disadvantaged Preschoolers on Various Fantasy Activities : Effects on Cognitive Functioning and Impulse Control," Child Development. 2 : 367-379 ; June , 1977.
- Fan , Chung - The . Item Analysis Table. New Jersey : Education Testing Service , Princeton , 1952.
- Ferguson , George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book Co. , 1966.
- Gagne , Robert M. The Condition of Learning. New York : Holt , Rinehart and Winston , Inc. , 1970.
- Good, Carter V. Dictionary of Education . New York : McGraw – Hill Book Company Inc. , 1945.
- Heinrichs , H. School Broadcasting in Practice. Essen , Verlag Neue Deutsche Schule , 1958.
- Kemp , Jerrold E. Planning and Producing Audiovisual Materials. 3rd ed. New York : Thomas Y. Crowell Company , 1975.
- Kibler , Robert J. and others. Objective for Instruction and Evaluation. Allyn and Boston , 1974.
- Mager , Robert F. Preparing Objectives for Programmed Instruction. San Francisco , Calif., The Fearson Publishers , 1962.
- Matsuda , Matsumoto. Radio Dramatization in Audio – Visual Education. 1970.
- McClelland , David C. The Achieving Society. New York : D. Van Nostrand Company , Inc. , 1961.
- Norman , Shelby Jean. "A Comparison of an Audio – Tutorial Approach and the Tradition Lecture Discussion Approach to the Teaching of Remedial Algebra in a Junior College ," Dissertation Abstracts International . 1967.
- Oleron , P. "The Ambiguity of Prestige Effects," (Cahiers de l'Éducation) The Radio – Television. 1:39 – 75 ; January , 1959.
- Vernon , P.E. , and others , "Sound Film," in The Instructional Film Research program . P.9 . The Pennsylvania State College. Pennsylvania , 1951.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำ p คำ r

ตาราง 5. คุณภาพของแบบทดสอบรายข้อ ค่า p, r

ข้อ	p	r
1	.53	.32
2	.47	.44
3	.50	.50
4	.49	.32
5	.47	.44
6	.64	.53
7	.37	.71
8	.50	.38
9	.37	.40
10	.43	.26
11	.50	.38
12	.53	.32
13	.43	.52
14	.63	.27
15	.49	.25
16	.43	.52
17	.43	.38
18	.56	.39
19	.42	.63
20	.42	.63

ภาคผนวก ข
แบบวัดผลการเรียนรู้

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

จำนวน 20 ข้อ เวลา 15 นาที

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ☐ ล้อมรอบ หัวข้อที่ถูกต้องที่สุด ที่นักเรียนต้องการเลือก

ตัวอย่าง ข้อใดเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

ก. ผ้าห่ม ข. หมวก ค. ร่ม ง. ☒ หนังสือพิมพ์

1. แรกเริ่ม มนุษย์ใช้วิธีใดในการสื่อสาร

ก. การเขียนอักษรบนถ้ำ ข. การเลียนเสียงธรรมชาติ ค. การแสดงกิริยาท่าทาง
ง. การใช้เครื่องแต่งกาย

2. คำว่า “การสื่อสาร” แต่เดิมมาจากภาษาอะไร

ก. กรีก ข. โรมัน ค. ลาติน ง. อังกฤษ

3. คำว่า คอมมิวนิสต์ (Communis) มีความหมาย คืออะไร

ก. ความร่วมกัน ข. ความเข้าใจกัน ค. ความรักกัน ง. ความขัดแย้งกัน

4. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบของการสื่อสาร

ก. สื่อ ข. ระยะเวลา ค. ข้อความ ง. ผู้ส่งสาร

5. ข้อใดไม่ใช่ “ผู้ส่งสาร”

ก. รัฐบาล ข. รหัส ค. นักดนตรี ง. โรงเรียน

6. ข้อใดไม่ใช่ “สาร”

ก. คลื่นเสียง ข. รูปภาพ ค. กิริยาท่าทาง ง. คำพูด

7. ข้อใดไม่ใช่ “สื่อ”

ก. อารมณ์ ข. จอโทรทัศน์ ค. คลื่นแสง ง. สายโทรศัพท์

8.ข้อใดไม่ใช่ “ผู้รับสาร”

- ก. นักเรียน ข. ครู ค. นักจัดรายการวิทยุ ง. รายการวิทยุ

9.ข้อใดเกี่ยวข้องกับคำว่า “สื่อสารมวลชน”

- ก. ครูสอนนักเรียน ข. สมศรีไปเที่ยวกับสมศักดิ์
ค. สมพรซื้อหนังสือพิมพ์ ง. สมพงษ์นำของขวัญไปจับสลาก

10. ข้อใดไม่ใช่ “สื่อสารมวลชน”

- ก. วิทยุ ข. โทรศัพท์ ค. ภาพยนตร์ ง. รายการสะกดข่าว

11. ผู้ส่งข่าวสาร จะต้องมีความสมบัติอย่างไร

- ก. รวดเร็ว ข. ถูกต้อง ค. ฉลาด ง. ไม่มีข้อถูก

12. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของ ผู้ส่งข่าวสาร

- ก. เปลี่ยนแปลงข้อมูล ข. คัดเลือกข้อมูล ค. เรียบเรียงข้อมูล ง. แก้ไขข้อมูล

13. สื่อมวลชนใด มีความคงทนทางการจำของผู้รับสารมากที่สุด

- ก. วิทยุ ข. โทรศัพท์ ค. หนังสือพิมพ์ ง. ภาพยนตร์

14. สื่อมวลชนใด มีความสมบูรณ์ในการเสนอข่าวสารมากที่สุด

- ก. วิทยุ ข. โทรศัพท์ ค. หนังสือพิมพ์ ง. ภาพยนตร์

15. สื่อมวลชนใด มีขั้นตอนในการผลิต มากที่สุด

- ก. วิทยุ ข. โทรศัพท์ ค. หนังสือพิมพ์ ง. ภาพยนตร์

16. สื่อมวลชนใด เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด

- ก. วิทยุ ข. โทรศัพท์ ค. หนังสือพิมพ์ ง. ภาพยนตร์

17. สื่อมวลชนใด มีมูลค่าในการผลิตสูงสุด

- ก. วิทย์ ข. โทรทัศน์ ค. หนังสือพิมพ์ ง. ภาพยนตร์

18. ข้อใดต่อไปนี้ มี ผู้รับข่าวสาร รวมอยู่ด้วย

- ก. ชาวเตะฟุตบอลกับแดง ข. อินกับจัน กินข้าวด้วยกัน
ค. ไท เล่นกีตาร์ให้เลิกฟัง ง. ต่ายกลุ้มใจจนเข้าโรงพยาบาล

19. บุคคลในข้อใดเป็นผู้รับสาร

- ก. เจ ส่งจดหมายไปอเมริกา ข. โจ กำลังร้องเพลงชาติ
ค. ก้อง ฟังวิทยุ ง. จอห์น จัดรายการวิทยุ

20. ข้อใดเป็นประโยชน์ของการสื่อสาร

- ก. ยายดูโทรทัศน์ว่าเมื่อไรหลานจะออกทีวี ข. ป๊อบ รอฟังเพลงของตัวเองทางวิทยุ
ค. เจ๊บบ หลงทางเลยฟัง จส.100 ง. หนูม รอฟังการออกสลากทางวิทยุ
-

ภาคผนวก ค
บทรายการวิทยุ 3 แบบ

บทรายการวิทยุ แบบบรรยายล้วน

เรื่อง การสื่อสารและวิวัฒนาการ

เวลา 15 นาที

ดนตรี : Fade in 15 วินาที แล้ว Fade under

สวัสดีครับนักเรียน รายการต่อไปนี้นักเรียนจะได้ฟังการบรรยายเรื่อง การสื่อสารและวิวัฒนาการ ขอเชิญรับฟังครับ

ดนตรี : Fade in 15 วินาที แล้ว Fade out

มีคำกล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกเราสามารถสื่อสาร หรือสื่อความหมายกันได้หมด เมื่อเรามองดูเก้าอี้ เราสามารถรับรู้ได้ว่า มันเป็นสิ่งของที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้นใช้ประโยชน์สำหรับนั่ง หรือการรับรู้ว่ามันจะตก จากการตีความหมาย บรรยากาศที่ขมุกขมัวหรือมืดครึ้ม หรือการพูดคุยกันระหว่างเพื่อนฝูง การส่งสอนอบรมวิชาการระหว่างครูกับลูกศิษย์ การรายงานข่าวสารต่างๆ ทาง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การเสนอรายการบันเทิง เช่น รายการเพลง ละครทางวิทยุ และโทรทัศน์ สิ่งที่เราได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น ล้วนแล้วแต่เป็นการสื่อความหมายทั้งสิ้นครับ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงการสื่อความหมายหรือการสื่อสารได้เลย และความสำเร็จในการดำรงชีวิตของมนุษย์เรานั้นขึ้นอยู่กับความสามารถ ความชำนาญของบุคคลในการรับรู้ ตีความ สื่อความ และการตอบโต้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวเราอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

ดนตรี : Fade in 5 วินาที แล้ว Fade out

แรกเริ่มนั้นมนุษย์เราได้ใช้การแสดงกริยาท่าทาง ต่างๆ ในการสื่อความหมายซึ่งกันและกัน การใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การนำหินมากองรวมกัน เพื่อแสดงขอบเขต และการทำเครื่องหมายบอกทิศทาง การก่อไฟ เคาะไม้เพื่อบอกเหตุต่างๆ ต่อมาได้มีการเลียนเสียงธรรมชาติเพื่อสื่อความหมาย และเขียนภาพต่างๆ แทนสิ่งที่เห็นหรือต้องการสื่อความหมายออกมาบนผนังถ้ำ การใช้เครื่องประดับ เครื่องแต่งกายที่บอกถึงฐานะ ตำแหน่ง เกียรติยศต่างๆ ได้ และต่อมาได้พัฒนาเป็นภาษาเขียน ภาษาพูด และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงสามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างไกลการสื่อสารคือกระบวนการส่ง หรือถ่ายทอดความหมายจากสิ่งของหรือบุคคลฝ่ายหนึ่งไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Communication โดยทั่วไปแล้วมักจะหมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์นั่นเอง

การสื่อสารนั้นแต่เดิมมาจากภาษาละตินว่า Communis ซึ่งแปลว่า ความร่วมกัน หรือ ความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นการให้ความหมายของคำว่า การสื่อสารนั้น อาจให้อย่างกว้างๆ ได้ว่า กิจกรรมที่มุ่งสร้างความร่วมกัน หรือความคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ดนตรี : Fade in 10 วินาที แล้ว Fade out

การสื่อสารจะไม่เกิดขึ้นหากไม่มีองค์ประกอบของการสื่อสาร ซึ่งจะประกอบไปด้วยบุคคล สองฝ่ายโดยฝ่ายหนึ่งจะทำหน้าที่ผู้ส่งสาร อีกฝ่ายหนึ่งจะมีหน้าที่รับข่าวสาร และสิ่งที่สำคัญอีก ประการหนึ่งคือ การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ข่าวสาร ความต้องการ อารมณ์ ซึ่งเราอาจหมายถึง ตัวเนื้อหาสาระ หรือสื่อ ที่ผู้ส่งต้องการให้ผู้รับเกิดความเข้าใจร่วมกัน หรือ มีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่เนื่องจากมีผู้นิยามความหมายไว้หลายทัศндด้วยกัน จึงอาจสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารไว้ ดังนี้คือ

ผู้ส่งสาร คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการจะทำการสื่อสาร ความคิด ความรู้สึก ความ ต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตน ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงอาจเป็นใครๆ เดียวหลายคน เช่น กลุ่ม หรือสถาบัน บริษัท รัฐบาล หน่วยงาน หรือสื่อมวลชน ก็ได้

สาร คือ ผลผลิตของผู้ส่งสารที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสารและ วัตถุประสงค์ของตนที่ปรากฏออกมาในรูปรหัส เช่น เราส่งข้อความ เนื้อหา ท่าทาง ที่เราต้องการให้ผู้ รับเข้าใจ โดยการพูด เขียน หรือแสดงอาการต่างๆ

สื่อ คือ สิ่งที่ขนส่งสาร หรือเป็นพาหะของสาร กล่าวอีกนัยหนึ่ง สื่อคือสิ่งที่นำหรือถ่ายทอด สารของผู้ส่งสารให้ปรากฏ เช่น เมื่อเราพูด คลื่นเสียงและอากาศก็เป็นสื่อ เมื่อเราอ่านหนังสือพิมพ์ คลื่นแสงและกระดาษหนังสือพิมพ์ก็เป็นสื่อ เมื่อเราดูโทรทัศน์ คลื่นแสง คลื่นเสียง และจอโทรทัศน์ ก็ เป็นสื่อ

ผู้รับสาร คือ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่รับสารของผู้ส่งสาร ผู้รับสารอาจเป็นใครๆ เดียว หรือหลายคน เช่น กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย มวลชน สถาบัน หรือองค์กรต่างๆ และการที่สารจะส่งไปถึง บุคคลต่างๆ เป็นจำนวนมากนั้นเราเรียกว่าการสื่อสารมวลชน ซึ่งจะมี สื่อมวลชนเป็นผู้ทำหน้าที่นำ สารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสาร การสื่อสารมวลชนเป็นกระ

บวนการทางการสื่อสารอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึงกระบวนการส่งหรือถ่ายทอดข่าวสารอย่างเดียวกันจาก กลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถาบันสื่อมวลชนไปยังกลุ่มผู้รับข่าวสารจำนวนมาก ในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียง กัน โดยการใช้สื่อมวลชน อาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

ดนตรี : Fade in 5 วินาที แล้ว Fade out

กระบวนการสื่อสารมวลชน ประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร ข่าวสาร สื่อมวลชน และผู้รับข่าวสาร ซึ่งในองค์ประกอบแต่ละตัวในกระบวนการสื่อสารมวลชน จะมีลักษณะ ดังนี้

ผู้ส่งข่าวสาร คือ บุคคล หรือ กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในสถาบันการสื่อสารมวลชน ซึ่ง จะทำให้มีความน่าเชื่อถือ น่าเลื่อมใส และมีศักดิ์ศรี มากกว่าผู้ส่งข่าวสารธรรมดาโดยทั่วไป ลักษณะของการถ่ายทอด หรือการส่งข่าวสารนั้น จะออกมาในลักษณะของการนำเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสารอื่น มาถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเราจะเรียกลักษณะของผู้ส่งสารในลักษณะนี้ว่า ผู้ส่งข่าวสารที่สอง ผู้ส่งข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชน จึงอาจหมายถึง นักข่าวหนังสือพิมพ์ นักข่าววิทยุ นักข่าวโทรทัศน์ หรืออาจเป็นกลุ่มบุคคล เช่น กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และเนื่องจากข่าวสารจากแหล่งข้อมูลมีมากมายหลายข่าว ดังนั้น กลุ่มผู้ที่ทำงานในสายสื่อสารมวลชนจึงมีหน้าที่ในการคัดเลือก เรียบเรียง แก้ไข ตัดต่อหรือเพิ่มเติมข่าวสาร ที่ตัวเองคิดว่าเหมาะสม หรือผู้รับสารควรจะได้รับ ซึ่งเราเรียกการกระทำดังกล่าวนี้ว่าผู้เฝ้าดู หรือผู้สังเกตการณ์ ลักษณะของกระบวนการสื่อสารมวลชนเป็นลักษณะที่เรียกว่า การสื่อสารแบบทางเดียว

ส่วนประกอบต่อมา คือ สาร เนื้อหาสาระในกระบวนการสื่อสารมวลชนนั้น อาจปรากฏผลออกมาในลักษณะของข่าว หรือข่าวสาร ซึ่งมักจะมีหลากหลาย มากกว่าข่าวสารที่ปรากฏในการสื่อสารโดยทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของคนจำนวนมากๆ ได้อย่างทั่วถึง

ต่อมาคือ สื่อมวลชน เนื่องจากการสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารไปสู่คนจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว และในเวลาที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้น สื่อที่ใช้ในการสื่อสารมวลชน จึงเป็นสื่อที่มีลักษณะเหมือนกัน และมีจำนวนมาก การผลิตสื่อของสื่อสารมวลชนนั้นต้องอาศัยต้นทุนที่สูงมาก และสื่อมวลชนบางชนิดก็มีราคาแพง สื่อมวลชนที่เห็นกันอยู่โดยทั่วไปได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งแต่ละชนิด จะมีความน่าสนใจและดึงดูดใจแตกต่างกัน ซึ่งจะพูดถึงในข้อดีและข้อจำกัดในสื่อแต่ละประเภท คือ หนังสือพิมพ์จะมีความคงทนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารนานที่สุด เพราะมีลักษณะเป็นสิ่งพิมพ์ ที่ผู้ต้องการข่าวสารสามารถนำมาอ่านทบทวนได้ โดยหนังสือพิมพ์มีวิวัฒนาการมาจากการบันทึกสิ่งที่พบเห็นและนำมาเขียนไว้บนผนังถ้ำ และต่อมาก็เขียนบนแผ่นดินเหนียว ของมนุษย์ในอดีต

วิทยุกระจายเสียง จัดเป็นสื่อที่มีความรวดเร็วที่สุด เพราะมีขั้นตอนที่รวดเร็วไม่ซับซ้อน บางครั้งการรายงานข่าวทางวิทยุก็ใช้โทรศัพท์เข้ามารายงานสถานการณ์จากที่เกิดเหตุและผ่านกระบวนการออกอากาศทางวิทยุได้ในทันที ทำให้ผู้ที่ฟังข่าวสารทางวิทยุได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วได้ในทันที

โทรทัศน์ เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในแง่ของการเสนอข้อมูลได้สมบูรณ์มากที่สุด เพราะโทรทัศน์ สามารถเสนอได้ทั้งภาพ และ เสียง เป็นการนำเอาข้อดีของวิทยุ และ หนังสือพิมพ์ มารวมกัน แม้ว่าขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์นั้น จะมีหลายขั้นตอน แต่ในปัจจุบัน ความรวดเร็วในการเสนอข่าวสารทางโทรทัศน์ก็ทำได้รวดเร็ว ทันใจ เรียกได้ว่า มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นที่ไหน ที่นั่นก็จะมีนักข่าวโทรทัศน์ไปทำข่าวอย่างทันทีเลยทีเดียว

ภาพยนตร์ เป็นสื่อที่มีความปรารถนาในการจัดทำมากเพราะในแต่ละขั้นตอนจะต้องใช้เวลานาน โดยเริ่มจาก การวางเค้าโครงเรื่อง เตรียมทีมงาน เขียนบท การสร้างฉาก และการแสดง ซึ่งการนำเสนอในรูปแบบของภาพยนตร์จะมีทั้งเพื่อความรู้ เพื่อธุรกิจการค้า และเพื่อความบันเทิงแต่ในปัจจุบันที่เราคุ้นเคยส่วนใหญ่ภาพยนตร์จะสร้างขึ้นโดยให้ความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่เพราะเนื่องจากเป็นสื่อที่ต้องลงทุนมาก จึงต้องสร้างขึ้นและออกฉายตามโรงภาพยนตร์เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจด้วย

นอกจากสื่อมวลชนข้างต้นแล้วยังมีสื่ออีกมากที่เราอาจจะยังไม่คุ้นเคยแต่ว่าก็มีความสำคัญไม่แพ้สื่อที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั่นก็คือ โทรพิมพ์ กับดาวเทียมครับ โดยโทรพิมพ์เป็นเครื่องมือสื่อสารระยะไกล ที่ติดต่อได้โดยทันทีด้วยวิธีการพิมพ์ข่าวได้ตอบ มักจะใช้ในสำนักงานหรือธุรกิจการค้าใหญ่ๆ เพื่อติดต่อและตอบรับข่าวสารเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยความรวดเร็วเท่ากับการพูดโทรศัพท์ทางไกลเลยทีเดียว นับเป็นประโยชน์มากในแวดวงธุรกิจและการค้า

และดาวเทียมก็เป็นอีกระบบสื่อสารหนึ่งที่แม้เราจะไม่คุ้นเคยกับดาวเทียม มากเท่าวิทยุ หรือโทรทัศน์ แต่ความสำคัญของดาวเทียมก็มีมากไม่แพ้สื่ออื่นๆ เลยครับ ซึ่งดาวเทียมเป็นการสื่อสารระบบใหม่ที่ทันสมัยที่สุดระบบหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อรับรู้เรื่องราวข่าวสารของกันและกัน ซึ่งรวมถึงการถ่ายทอดข่าวสาร เหตุการณ์ วิกฤติการณ์ การแสดงต่างๆ ซึ่งดาวเทียมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าและวิวัฒนาการทางการสื่อสารอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

จากสื่อในแต่ละประเภทที่ได้กล่าวไปแล้วก็มาถึงส่วนประกอบสุดท้ายของกระบวนการสื่อสารมวลชน ซึ่งก็คือ ผู้รับข่าวสาร เป็นบุคคลจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะด้านประชากรศาสตร์ และผู้รับข่าวสารนั้นต้องเป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่รู้จักไม่มีตัวตนในสายตาของผู้ส่งสารด้วย

ดนตรี : Fade in 10 วินาที แล้ว Fade under

ทั้งหมดที่กล่าวมาก็เป็นส่วนประกอบ รวมถึงขั้นตอนและวิวัฒนาการของการสื่อสารซึ่งหวังว่านักเรียนคงจะได้เรียนรู้และทำความเข้าใจแล้วนะครับ และเวลาของรายการวิทยุเรื่อง การสื่อสาร และวิวัฒนาการสำหรับวันนี้ หมดเวลาแต่เพียงเท่านี้ พบกันใหม่ในโอกาสต่อไป สวัสดีครับ

ดนตรีจบรายการ

บทรายการวิทยุ แบบสนทนา
เรื่อง การสื่อสารและวิวัฒนาการ
เวลา 15 นาที

ดนตรี : Fade in 15 วินาที แล้ว Fade out

สวัสดีครับนักเรียน พบกับรายการวิทยุเพื่อการศึกษากันอีกครั้งนะครับ และวันนี้เราได้มีนักสื่อสารมวลชนมาร่วมสนทนากับผมในเรื่อง การสื่อสารและวิวัฒนาการ ด้วยครับ ผู้ร่วมสนทนาของผมในวันนี้ เรียนมาทางด้านการสื่อสารมวลชน มีอาชีพเป็นนักจัดรายการวิทยุ และยังมีโอกาสได้ไปดูงานด้านสื่อสารมวลชนที่ต่างประเทศมาแล้วด้วย ขอแนะนำผู้ร่วมรายการของเราในวันนี้ คุณ ณัฏฐ์ แข็งแรง

โสภัทร : สวัสดีครับ คุณ ณัฏฐ์

ณัฏฐ์ : สวัสดีครับ คุณ โสภัทร

โสภัทร : วันนี้เราจะมาคุยกันถึงเรื่องที่เราเรียกว่ามีความสำคัญ และก็เกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างเรา มากครับ นั่นก็คือเรื่องของการสื่อสารและวิวัฒนาการ คุณณัฏฐ์ ครับ คุณณัฏฐ์ คิดว่า การสื่อสาร คืออะไรครับ

ณัฏฐ์ : การสื่อสารนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากครับคุณโสภัทร ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้สามารถสื่อสาร หรือสื่อความหมายได้หมด อย่างเมื่อเรามองดูเก้าอี้เราก็รู้ว่า เป็นสิ่งที่มนุษย์ ประดิษฐ์ขึ้นใช้สำหรับนั่ง เมื่อเราเห็นอากาศมืดครึ้ม เราก็รับรู้ได้ว่าวันนี้ฝนอาจจะตก การพูดคุยกัน การรายงานข่าวตามสื่อต่างๆ การเสนอรายการบันเทิง เช่น รายการ เพลง ละครวิทยุ ก็ล้วนแล้วแต่เป็นการสื่อสาร ทั้งนั้น เรียกได้ว่าเราทุกคนไม่อาจจะหลีกเลี่ยงการสื่อสารได้เลย และความสำเร็จส่วนหนึ่งของคนเรานั้นก็ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความชำนาญในการรับรู้ ดีความ สื่อความ และได้ตอบสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราอย่างมีประสิทธิภาพด้วยครับ

โสภัทร : ครับ และผมก็ทราบมาด้วยครับว่าในสมัยก่อนที่มนุษย์ยังไม่มีภาษาพูดมนุษย์ก็ได้ใช้

กริยา ท่าทางต่าง ๆ ในการสื่อความหมายด้วย

ณัฏฐ์ : ใช่ครับ นอกจากนั้นมนุษย์ในสมัยก่อนยังมีการนำเอาหินมากองรวมกันเพื่อแสดงอาณาเขต และการทำเครื่องหมายบอกทิศทาง การก่อไฟ เคาะไม้เพื่อบอกเหตุต่างๆ ต่อมา ก็มีการเลียนเสียงธรรมชาติในการสื่อความหมายและการเขียนภาพต่างๆ ลงบนผนังถ้ำ และยังมีการใช้เครื่องประดับเครื่องแต่งกายที่บอกถึงฐานะ ตำแหน่ง เกียรติยศ และต่อมา

จึงได้พัฒนาเป็นภาษาพูดและภาษาเขียนและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างในปัจจุบันนี้ครับ

โสภัทร : อ้อ สมัยก่อนมีมนุษย์สื่อสารกันแบบนั้นเอง แล้วความหมายของการสื่อสารล่ะครับ คุณ
ณัฏฐา

ณัฏฐา : การสื่อสารนี้เป็นกระบวนการการส่ง หรือถ่ายทอดความหมายจากสิ่งของ หรือบุคคล
ฝ่ายหนึ่ง ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง โดยทั่วไปแล้วเราจะหมายถึงการติดต่อสื่อสารของมนุษย์
ครับ

โสภัทร : ส่วนผมก็มีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้เหมือนกันครับ โดยที่การสื่อสาร จริงๆ แล้ว มาจากภาษา
ลาติน ว่า Communis ครับ ซึ่งแปลว่า ความร่วมกัน หรือความคล้ายคลึงกัน ดังนั้น
ความหมายของการสื่อสารนั้นอาจหมายถึง กิจกรรมที่มุ่งสร้างความร่วมกันหรือความ
คล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยครับ

ณัฏฐา : ตอนแรกผมก็คิดว่าสื่อสารจะมาจากภาษาอังกฤษเสียอีก เอ..แล้วองค์ประกอบของ
การสื่อสารล่ะครับ มันมีอะไรบ้าง

โสภัทร : ถ้าจะบอกให้เข้าใจง่ายๆ ก็มีไม่กี่อย่างหรอกครับ องค์ประกอบของการสื่อสารก็จะ
ประกอบไปด้วยบุคคลสองฝ่ายครับ โดยฝ่ายหนึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสา อีกฝ่ายจะมีหน้าที่
รับข่าวสารครับ และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ข่าวสาร
ความต้องการ อารมณ์ ซึ่งเราอาจหมายถึง ตัวเนื้อหาสาระ ที่ผู้ส่งต้องการให้ผู้รับเกิด
ความเข้าใจร่วมกัน หรือมีความคล้ายคลึงกัน แต่สรุปแล้วองค์ประกอบของการสื่อสารก็
มีไม่กี่อย่างครับ คุณณัฏฐา ทราบไหมครับว่ามีอะไรบ้าง

ณัฏฐา : ก็ต้องมีผู้ส่งสารใช่ไหมครับ

โสภัทร : ใช่ครับ ผู้ส่งสาร คือ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการจะทำการสื่อสาร ความคิด
ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตน ดังนั้นผู้ส่งสาร จึงอาจเป็น
คนๆ เดียว หลายคน เช่น กลุ่ม หรือสถาบัน บริษัท รัฐบาล หรือหน่วยงาน หรือสื่อ
มวลชนก็ได้ และแน่นอนครับ เมื่อมีผู้ส่งสารแล้วก็ต้องมีสาร ครับ

ณัฏฐา : ถูกต้องครับ สาร นี้จะเป็นผลผลิตของผู้ส่งสารที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความ
ต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตน ที่ปรากฏออกมาในรูปของรหัส ครับ เช่น
เราส่งข้อความ เนื้อหา ท่าทาง ที่เราต้องการให้ผู้รับเข้าใจ ด้วยการพูด เขียน แสดง
อาการ ครับ

โสภัทร : และองค์ประกอบของการสื่อสารต่อไปเป็นสิ่งที่คุณณัฏฐา คำนึงด้วย ก็คือ สื่อ นั่นเองครับ สื่อ คือ สิ่งที่ขนส่งสาร หรือเป็นพาหนะของสาร หรือจะบอกว่า สื่อ ก็คือสิ่งที่นำหรือถ่ายทอดสารของผู้ส่งสารให้ปรากฏครับ เช่น เมื่อเราพูดคลื่นเสียงและอากาศเป็นสื่อ อ่านหนังสือพิมพ์ ก็มีคลื่นแสงและกระดาษหนังสือพิมพ์เป็นสื่อ เมื่อเราดูโทรทัศน์ คลื่นแสง คลื่นเสียง และจอโทรทัศน์ ก็จะทำหน้าที่เป็นสื่อครับ

ณัฏฐา : และสุดท้ายก็คือคนพึงรายการวิทยุของผมนะครับ ซึ่งเราเรียกว่า ผู้รับสาร คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับสารของผู้ส่งสาร ผู้รับสารอาจเป็นใครก็ได้ หลายๆ คน เช่น กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย มวลชน หรือสถาบัน บริษัท องค์กร หรือเป็นพรรคการเมืองก็ได้ครับ

โสภัทร : และการที่สื่อจะไปถึงผู้รับสื่อในจำนวนมากๆ เราก็เรียกว่า สื่อสารมวลชน ซึ่งคุณณัฏฐา ก็เป็นสื่อมวลชน ด้วย เพราะว่าคุณณัฏฐาเป็นนักจัดรายการวิทยุ ใช่ไหมครับ

ณัฏฐา : ใช่ครับ ซึ่งการสื่อสารมวลชน เป็นกระบวนการทางการสื่อสารที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงกระบวนการส่งหรือถ่ายทอดข่าวสารอย่างเดียวกันจากกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถาบันสื่อมวลชน ไปยังกลุ่มผู้รับข่าวสารจำนวนมาก ในเวลาเดียวกันหรือในเวลาใกล้เคียงกัน โดยการใช้สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ครับ

โสภัทร : ซึ่งในรายละเอียดของกระบวนการสื่อสารมวลชนก็จะมี ผู้ส่งสาร ข่าวสาร สื่อมวลชน และผู้รับสาร ซึ่งคุณณัฏฐา ก็เป็นผู้ส่งข่าวสาร คนหนึ่งใช่ไหมครับ

ณัฏฐา : ใช่ครับ ซึ่งผู้ส่งข่าวสาร จะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสื่อมวลชน ซึ่งจะทำให้มีความน่าเชื่อถือ น่าเลื่อมใส และมีศักดิ์ศรี มากกว่าผู้ส่งข่าวสารธรรมดาโดยทั่วไป ลักษณะของการถ่ายทอด หรือการส่งข่าวสารนั้น จะออกมาในลักษณะของการนำเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสารอื่นมาถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเราเรียกลักษณะของผู้ส่งสารในลักษณะนี้ว่า เป็นผู้ส่งข่าวสารที่สอง ซึ่งผู้ส่งข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนจึงอาจหมายถึง นักข่าวหนังสือพิมพ์ นักข่าววิทยุ นักข่าวโทรทัศน์ หรืออาจเป็นกลุ่มบุคคล เช่นกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และเนื่องจากแหล่งข่าวสารนั้นมีแหล่งข้อมูลมากมายหลายข่าว ดังนั้น กลุ่มผู้ทำงานในแวดวงสื่อสารมวลชน จึงมีหน้าที่ในการคัดเลือก เรียบเรียง แก้ไข ตัดต่อ หรือเพิ่มเติมข่าวสารที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม หรือผู้รับสารควรจะทราบซึ่งเราเรียกการกระทำแบบนี้ว่า ผู้เฝ้าดูครับ ซึ่งลักษณะของการสื่อสารแบบนี้เราเรียกว่าการสื่อสารแบบทางเดียว

โสภัทร : แหม รายละเอียดของผู้ส่งสารของคุณณัฏฐ์นี่ละเอียดจังนะครับ ส่วนต่อมาก็คือ สารครับ สารเป็นเนื้อหาสาระในกระบวนการสื่อสารมวลชน อาจปรากฏออกมาในรูปแบบของข่าว หรือข่าวสาร ซึ่งจะมีความหลากหลาย มากกว่าข่าวสารที่ปรากฏในการสื่อสารโดยทั่วไป เพื่อตอบสนองความต้องการของคนหมู่มากได้อย่างทั่วถึงด้วยครับ

ณัฏฐ์ : และก็มาถึงอาชีพของผมนะครับ นั่นคือ สื่อมวลชน เนื่องจากการสื่อสารมวลชน เป็น การสื่อสารไปสู่คนจำนวนมาก ในเวลาที่รวดเร็วและไล่เลี่ยกัน ดังนั้น สื่อที่ใช้ในการสื่อสารมวลชน จึงเป็นสื่อที่มีลักษณะเหมือนๆ กัน และมีจำนวนมาก การผลิตสื่อมวลชนนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยต้นทุนที่สูงมาก และสื่อมวลชนบางชนิดก็มีราคาแพง สื่อมวลชนที่เห็นกันอยู่โดยทั่วไป ก็มี หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งแต่ละชนิดจะ ให้ความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจต่างกัน อย่างหนังสือพิมพ์ นี่มีข้อดีอย่างไรบ้างครับคุณโสภัทร

โสภัทร : หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่มีความคงทนอยู่นานครับเพราะว่าเป็นหนังสือ เราสามารถที่จะอ่านทบทวนหรือค้นคว้าเมื่อไรก็ได้ ซึ่งแต่เดิมมนุษย์จะเขียนสิ่งที่พบเห็นมาไว้ตามถ้ำ ต่อมาก็เขียนเป็นตัวอักษรบนแผ่นดินเหนียวครับ

ณัฏฐ์ : วิวัฒนาการของสิ่งพิมพ์นี้รู้สึกว่าจะยาวนานที่สุดเลยนะครับ และอีกสื่อมวลชนหนึ่งก็เป็น สื่อวิทยุกระจายเสียงครับ ซึ่งเป็นสื่อที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นที่ไหน ชาววิทยุก็จะนำเสนอได้ในทันที

โสภัทร : ครับ และต่อมาก็เป็น โทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีความสมบูรณ์ในการรับรู้ข่าวสารมากที่สุด เพราะจะเห็นทั้งภาพและเสียงเป็นการรวมข้อดีระหว่างหนังสือพิมพ์และวิทยุไว้ด้วยกัน และความเร็วในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของโทรทัศน์ในปัจจุบันก็มีความรวดเร็วทันใจกว่าก่อนมากด้วยครับ

ณัฏฐ์ : และสื่อสารมวลชนสาขาสุดท้ายก็เป็นสื่อที่ต้องลงทุนมาก และใช้เวลาในการผลิตมาก ด้วย ก็คือภาพยนตร์ ครับ เพราะต้องมีการเตรียมทั้ง บท ฉาก ทีมงาน การกำกับ และผู้ร่วมงานต่างๆ และก็มีการผลิตทั้งเพื่อการค้า การศึกษา และ ธุรกิจต่างๆ ซึ่งในการผลิต ภาพยนตร์ที่ ต้องลงทุนสูงนี้ทำให้ส่วนใหญ่จะมีการผลิตเพื่อผลทางธุรกิจเสียเป็นส่วนใหญ่

โสภัทร : ใช่ครับและที่ต้องลงทุนสูงแบบนี้ทำให้ในช่วงนี้เราไม่ค่อยได้เห็นหนังไทยทำออกมาสักเท่าไรใช่ไหมครับ

ณัฏฐา : ครับ แล้วนอกจากสื่อมวลชนต่างๆ ที่เราคำนึงยังมีระบบสื่อสารที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งก็คือ โทรศัพท์ครับ เป็นเครื่องมือสื่อสารระยะไกลโดยทันทีด้วยวิธีพิมพ์ข่าวได้ตอบ มักจะใช้ในสำนักงานหรือธุรกิจการค้าใหญ่ๆ เพื่อการติดต่อและตอบรับข่าวสารเป็นลายลักษณ์อักษร ด้วยความรวดเร็วเท่ากับการพูดโทรศัพท์ทางไกล นับเป็นประโยชน์มากในทางธุรกิจและการค้า

โสภณ : นั่นก็คือระบบสื่อสารทั้งหมด ใช่ไหมครับ

ณัฏฐา : ยังครับเราจะลืมการสื่อสารระบบดาวเทียมไปไม่ได้ เพราะเป็นการสื่อสารระบบใหม่ที่ทันสมัยที่สุด ที่ทำให้คนเราสามารถรับรู้เรื่องราวข่าวสารซึ่งกันและกัน เหมือนกับว่าไม่มีระยะเวลามาคั่นกลางระหว่างมนุษย์อีกแล้ว การถ่ายทอดข่าวสาร เหตุการณ์ วิฤติการณ์การ แสดงเป็นสิ่งที่แสดงความก้าวหน้าของการสื่อสารอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเลยครับ

โสภณ : ผมเองก็ยังนึกไม่ออกเลยนะครับว่าความก้าวหน้าทางการสื่อสารของมนุษย์ในอนาคตจะมีอะไรเป็นวิวัฒนาการล่าสุดแบบ ดาวเทียมในปัจจุบันนี้ อ้อเกือบลืมไปครับ เราพูดถึงต่อกันจนเกือบลืมองค์ประกอบสุดท้ายของการสื่อสารมวลชนไปเลย

ณัฏฐา : อะไรหรือครับ

โสภณ : ก็ ผู้รับข่าวสารยังไงครับ เป็นบุคคลจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความ เป็นอยู่ และผู้รับข่าวสารนั้นก็จะเป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่รู้จักและก็ไม่มีตัวตนในสายตาของผู้ส่งสารด้วย

ณัฏฐา : ก็เป็นอันว่าครบแล้วใช่ไหมครับสำหรับองค์ประกอบของการสื่อสาร

โสภณ : ครับ แต่ พอดูเวลาแล้ววาทังสองก็หมดเวลาสำหรับวันนี้พอดี ก็ต้องขอขอบคุณ คุณ ณัฏฐา แข็งแรง นักจัดรายการวิทยุที่วันนี้ให้เกียรติมาร่วมพูดคุยกันครับ แล้วพบกันใหม่ โอกาสหน้า สวัสดีครับ

ณัฏฐา : สวัสดีครับ

ดนตรี ปิดรายการ

บทรายการวิทยุ แบบละคร
เรื่อง การสื่อสาร และ วัฒนาการ
เวลา 15 นาที

ตัวละคร

ไม นักเรียนหญิง อายุ 14 ปี นิสัยขงพุด ข้างสงสัย
ป๊อบ นักเรียนชาย อายุ 14 ปี เรียนเก่ง ชอบสอนเพื่อน
พี่หน่อง พี่ชายของไม อายุ 18 ปี เป็นนักศึกษาตั้งใจเรียน ชอบสอนน้อง
อาจารย์ อายุ 35 ปี ใจดี

ดนตรี Fade in 15 วินาที แล้ว Fade under

สวัสดีครับนักเรียน วันนี้เราจะมาฟังละครวิทยุกันนะครับ ซึ่งวันนี้ จะเสนอเรื่อง เด็กรักเรียน ขอเชิญ
รับฟังครับ

เสียงจอแจในห้องเรียน

อาจารย์: เอ้า เจ็บๆ กันหน่อย หยิบหนังสือขึ้นมาได้แล้ว วันนี้เราจะมาเรียนเรื่อง การสื่อสาร
กัน มีใครรู้อย่างใหม่ ว่า การสื่อสาร คืออะไร

ป๊อบ : คือ การพูดคุยกันครับ

อาจารย์: อืม มีใครจะตอบอีกไหม

ไม : การสื่อสารคือการฟังหรือการพูด หรือการอ่าน ใช่ไหมคะ

อาจารย์: ก็ใช่ แต่จะว่าไปแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในโลกนี้สามารถสื่อสารหรือสื่อความหมายได้
หมด อย่างเมื่อเรามองดูเก้าอี้เรารู้ว่ามันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้นั่ง

ไม : อาจารย์คะ อย่างถ้าอากาศมีอุณหภูมิเราก็เดาได้ว่าฝนจะตกเป็นการสื่อสารไหมคะ

อาจารย์: นั่นก็เรียกว่าการสื่อสารได้เหมือนกัน รวมไปถึงการคุยกัน การเรียนอย่างที่เราเรียนอยู่
แบบนี้ การรายงานข่าวต่างๆ ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การเสนอรายการบันเทิง
ต่างๆ เช่น รายการเพลง ละครทางวิทยุ และโทรทัศน์ ก็เป็นการสื่อสารทั้งนั้น

ป๊อบ : อย่างนั้นมนุษย์เราทุกคนก็หลีกเลี่ยงการสื่อสารไม่ได้ใช่ไหมครับ

อาจารย์ : ใช่ และความสำเร็จในการดำรงชีวิตของมนุษย์ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความชำนาญ
ของบุคคลในการรับรู้ ดีความ สื่อความ และการได้ตอบสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวเรา
อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ไม : แล้วสมัยก่อนคนเราสื่อสารกันอย่างไรคะ

อาจารย์ : คำก็ใช้การแสดงออกทางกิริยาท่าทางไป เพราะว่าสมัยนั้นยังไม่มีภาษาพูดเลย และยัง
มีการใช้เทคนิคต่างๆ อีกด้วยนะ อย่างการนำก้อนหินมากองรวมกันเพื่อแสดงขอบเขตและการ
ทำเครื่องหมายบอกทิศทาง การก่อไฟ เคาะไม้เพื่อบอกเหตุต่างๆ ต่อมาเราก็เริ่มมีการ เลียน
เสียงธรรมชาติในการสื่อความหมายต่างๆ มีการเขียนภาพแทนสิ่งต่างๆ บน ผนังถ้ำ
การใช้เครื่องประดับเครื่องแต่งกาย ที่บ่งบอกถึงฐานะ ตำแหน่ง เกียรติยศต่างๆ
ต่อมาเลยพัฒนาเป็นภาษาเขียน ภาษาพูดและเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงสามารถสื่อสาร
กันได้ อย่างรวดเร็วเหมือนในปัจจุบัน

ไม : แล้วการสื่อสารคืออะไรกันแน่คะ

อาจารย์ : ก็คือ กระบวนการส่ง หรือถ่ายทอดความหมายจากสิ่งของหรือบุคคลฝ่ายหนึ่ง ไปยัง
บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทั่วไปเราจะหมายถึง การสื่อสารระหว่างมนุษย์นั่นเอง ซึ่งความ
หมายของการสื่อสาร มาจากภาษาลาติน ก็คือ Communis ที่แปลว่า ความร่วมกัน . หรือ
ความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นการให้ความหมายของคำว่า การสื่อสารก็อาจจะหมายถึง กิจ
กรรมที่มุ่งสร้างความร่วมกันหรือความคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ป๊อบ : โอ้โฮ จะว่าเข้าใจยากก็ยาก จะว่าง่ายก็ง่ายนะครั้นอาจารย์

อาจารย์ : ใช่เราก็พยายามจำหลักของมันให้ได้ว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ก็อย่างองค์ประกอบ
หรือว่าปัจจัยของการสื่อสาร ก็จะมีบุคคลสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร
อีกฝ่ายหนึ่งก็จะเป็นผู้รับข่าวสาร และยังมีส่วนที่สำคัญอีกก็คือ การถ่ายทอดความรู้สึกนึก
คิด ข่าวสาร ความต้องการ อารมณ์ ซึ่งเราอาจหมายถึง ตัวเนื้อหาสาระที่ผู้ส่งต้องการ
ให้ผู้รับเกิดความเข้าใจตรงกัน หรือมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน แต่เนื่องจากมีผู้ที่ให้
ความหมายของการสื่อสารไว้เยอะมาก ครูจะสรุปองค์ประกอบที่สำคัญๆ ให้ฟังก็แล้วกัน

ไม : จะต้องมีส่วนส่งสารด้วยใช่ไหมคะ

อาจารย์ : ใช่ อย่างที่ได้บอกไว้ในตอนต้นชั่วโมงแล้วว่า ผู้ส่งสาร เป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร
และเป็นองค์ประกอบแรกด้วย ซึ่งผู้ส่งสารก็คือ บุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่ต้องการจะ
กระทำการสื่อสาร ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของ

ตน ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงอาจเป็นใครก็ได้ หรือหลายคนก็ได้ เช่น กลุ่มสถาบัน บริษัท รัฐบาล หน่วยงาน สื่อมวลชน ก็ได้ นอกจากนี้ผู้ส่งสารแล้วต่อไปคืออะไร ใครรู้บ้าง

ไม : มีผู้ส่งและก็ต้องมีผู้รับ ผู้รับสารใช่ไหมคะอาจารย์

อาจารย์ : ใช่แต่ว่าก่อนหน้านี้จะต้องมี สาร กับสื่อก่อน

ปิอบ , ไม : อ้อ

อาจารย์ : สารก็คือ ผลผลิตของผู้ส่งสารที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตัวเราที่ปรากฏออกมาในรูปของรหัส เช่น เราส่งข้อความ เนื้อหา ทำทาง ที่เราต้องการ ให้ผู้รับเข้าใจ โดยการพูด เขียน แสดงอาการ

ปิอบ : แล้วอย่างที่อาจารย์สอนพวกเราอยู่นี้ อะไรเป็นสาร ละครับ

ไม : (พูด เบาๆ) ก็คำพูดหรือว่าทำทางของอาจารย์ไง

อาจารย์ : ใช่ ดีมาก แล้วก็มาถึงสื่อ สื่อคือสิ่งที่ขนส่งสาร หรือเป็นพาหนะของสาร หรือจะบอกว่า สื่อก็คือสิ่งที่นำหรือถ่ายทอดสารของผู้ส่งสารให้ปรากฏ เช่น เมื่อเราพูด คลื่นเสียงและอากาศเป็นสื่อ เมื่อเราอ่านหนังสือพิมพ์ คลื่นแสงและกระดาษหนังสือพิมพ์เป็นสื่อ แล้วพอเราดูโทรทัศน์อะไรเป็นสื่อใครรู้บ้าง

ไม : ภาพใช่ไหมคะ

อาจารย์ : เกือบถูก เพราะว่าโทรทัศน์ให้ทั้งภาพและเสียง ดังนั้นสื่อของโทรทัศน์ก็จะเป็น คลื่น แสง คลื่นเสียง และจอโทรทัศน์ก็เป็นสื่อด้วยนะ

อาจารย์ : อ้าวเมื่อก็มีคนบอกว่า ผู้รับสารเป็นส่วนหนึ่งด้วย ใครจะให้รายละเอียดบ้างได้ไหม.....

ไมเป็นไร จันทันใจฟังนะ ผู้รับสารก็คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่รับสารของผู้ส่งสาร ผู้รับสารอาจจะเป็นใครก็ได้ หลายๆ คน เช่น กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย มวลชน หรือสถาบัน บริษัท องค์กร พรรคการเมือง เป็นต้น เข้าใจไหม

ไม , ปิอบ : ครับ , ค่ะ

อาจารย์ : เอาละวันนี้พอแค่นี้ อย่าลืมกลับไปอ่านหนังสือเรื่องมาด้วยนะ

ไม , ปิอบ : ครับ , ค่ะ

เสียงเปิดหนังสือ

ไม : พี่น้องทำอะไรอยู่คะ

น้อง : อ้อ ก็อ่านหนังสืออยู่

ไม : หนังสืออะไรคะ

น้อง : เรื่องสื่อสารมวลชนนะ

ไม : วันที่โรงเรียน ไมก็เรียนเรื่องการสื่อสารด้วย แต่ เอ จะเหมือนกับเรื่องสื่อสารมวลชนที่ พี่น้องเรียนรึเปล่า น้ำ

น้อง : ก็คล้ายกัน แต่ว่า ก็ไม่เหมือนกัน ชะที่เดียวหรอก เพราะการสื่อสารมวลชนเป็นกระบวนการสื่อสารอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึง กระบวนการในการส่งหรือถ่ายทอดข่าวสารอย่างเดียวกัน จากกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถาบันสื่อมวลชนไปยังกลุ่มผู้รับข่าวสารจำนวนมาก ในเวลาเดียวกันหรือในเวลาใกล้เคียงกัน โดยการใช้สื่อมวลชน ก็มี หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และ.....

ไม : (พุดแทรกขึ้นมา) ภาพยนตร์ วิทยุ บอกละแล้ววันนี้ไมก็เรียนมาด้วย ครูบอกว่า การสื่อสารมี ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสารใช่ไหมคะ

น้อง : มันก็คล้ายกันแหละ แต่การสื่อสารมวลชน จะมี ผู้ส่งสาร ข่าวสาร สื่อมวลชน และผู้รับข่าวสาร ซึ่งแต่ละองค์ประกอบที่จะบอกให้แต่ละอย่างจะมีรายละเอียดหรือหน้าตาอย่างไรบ้าง เริ่มจาก ผู้ส่งสาร คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสื่อมวลชน ซึ่งจะทำให้มีความน่าเชื่อถือ น่าเลื่อมใส และมีศักดิ์ศรี มากกว่าผู้ส่งข่าวสารธรรมดาโดยทั่วไป ลักษณะของการถ่ายทอด หรือการส่งข่าว นั้น จะออกมาในลักษณะของการนำเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสารอื่นมาถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเราจะเรียกลักษณะผู้ส่งสารแบบนี้ ว่า เป็นผู้ส่งข่าวสารที่สอง ผู้ส่งข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนนี้ก็มี นักข่าวหนังสือพิมพ์ นักข่าววิทยุ นักข่าวโทรทัศน์ หรืออาจเป็นกลุ่มบุคคล เช่นกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต่างๆ กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุ โทรทัศน์ ยังไงละ และข่าวสารจากแหล่งข้อมูล มีมากมายหลายข่าว กลุ่มคนที่ทำงานในด้านสื่อสารมวลชนจึงต้องมีหน้าที่ในการ คัดเลือก เรียบเรียง แก้ไข ตัดต่อหรือเพิ่มเติมข่าวสาร ที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม หรือผู้รับสารควรจะได้รับ และเรายังเรียกได้ว่าเป็นการกระทำของผู้สังเกตการณ์อีกด้วย และลักษณะของข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนจะเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบทางเดียว เป็นไป ยากไหม

ไม : โอโห ทำไมรายละเอียดมากจังคะ

หน่อง : ก็เป็นสื่อสารมวลชนนะซี ไม่ใช่การสื่อสารเฉยๆ ก็เลยต้องมีรายละเอียดมากเพราะว่าต้อง
เสนอให้กับกลุ่มคนจำนวนมากๆ เขาถึงเรียกว่า สื่อสารมวลชน ใจ

ไม : และนอกจากผู้ส่งสารแล้วมีอะไรคะ

หน่อง : ก็คล้ายกับที่ไม่เรียนมาวันนี้แหละ สาร ยังไงล่ะ สารคือเนื้อหาสาระในกระบวนการสื่อสาร
สารมวลชน ซึ่งอาจปรากฏออกมาในลักษณะของข่าว หรือ ข่าวสาร ซึ่งจะมีความหลากหลาย
มากกว่าข่าวสารที่ปรากฏในการสื่อสารโดยทั่วๆ ไป เพื่อตอบสนองความต้องการ
ของคนจำนวนมากๆ ได้อย่างทั่วถึง ต่อมาก็เป็น สื่อมวลชน สื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารไป
สู่คนเป็นจำนวนมาก ในเวลาอันรวดเร็วและไล่เลี่ยกัน ดังนั้นสื่อที่จะใช้ในการสื่อสารมวลชนจึง
เป็นสื่อที่มีลักษณะเหมือนๆ กันและจำนวนมาก การผลิตสื่อมวลชนนั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัย
ทุนที่สูงมาก และสื่อมวลชนบางชนิดก็มีราคาแพง สื่อมวลชน ที่เห็นกันทั่วไป มีอะไรบ้างไม่รู้
ไหม

ไม : ก็มีหนังสือ วิทย์ และโทรทัศน์ ไซไหมคะ

หน่อง : เก่งนี่ แต่ก็ยังไม่หมดนะ พี่จะบอกให้ฟังเป็นอย่างๆ ก็แล้วกัน เริ่มจาก หนังสือพิมพ์ เป็น
สื่อที่มีความคงทนมากที่สุด ราคาถูกที่สุด และเราสามารถนำกลับมาอ่านทบทวนเมื่อไรก็ได้
และก็ วิทย์ ที่เราฟังกันอยู่ทุกวันนี้ไง มีความรวดเร็วในการนำเสนอข่าวสารมากที่สุด เรียกว่า
พอมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นที่ไหน วิทย์ก็สามารถรายงานได้อย่างทันท่วงที พอมีวิทย์แล้วต่อ
ไปก็เป็นโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีความสมบูรณ์และได้รับความนิยมมากที่สุด เป็นการนำเอาข้อ
ดีของหนังสือพิมพ์และวิทยุรวมไว้ด้วยกัน และปัจจุบันการนำเสนอข่าวสารของโทรทัศน์ก็มี
ความรวดเร็วเพิ่มขึ้นจากแต่ก่อนมากด้วย และสุดท้ายสำหรับสื่อที่เป็นสื่อสารมวลชนก็คือ
ภาพยนตร์หรือว่าหนังที่พวกเราไปดูตามโรงนี้แหละ

ไม : อ้อ ที่เมื่อกี้ ไม่ลืมบอกไปไซไหมคะ

หน่อง : ไซ ภาพยนตร์จัดเป็นสื่อที่ปราณีต ใช้เวลาในการผลิตและก็ยังลงทุนสูงที่สุดอีกด้วยนะ
แม้ว่าจะมีทั้งภาพยนตร์เพื่อการศึกษา เพื่อธุรกิจ และเพื่อความบันเทิงแต่ด้วยเหตุผลที่การทำ
หนังต้องลงทุนสูงเราเลยคุ้นเคยแต่หนังที่เค้าทำเพื่อเก็บเงินเราเวลาดูเหมือนอย่างทุกวันนี้ ยัง
ไงล่ะ

ไม : อ้อ เป็นอย่างนี้เอง แต่ไม่ว่า แต่ละสื่อก็มีความน่าสนใจและความดึงดูดแตกต่างกันด้วย
ไซไหมคะ

หน่อง : ไซ แต่อย่างเพิ่งลืมข้อสุดท้ายด้วยสำหรับองค์ประกอบของการสื่อสารมวลชน ก็คือผู้รับ

สารยังไ้ ผู้รับสารจะเป็นบุคคลจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในเรื่องการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ และผู้รับสารนั้นก็จะเป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสารด้วย

ไม : อย่างที่เราอ่านหนังสือพิมพ์ คนทำหนังสือเขาก็ไม่รู้จักเราใช่ไหมคะ

หน่อง : ใช่ๆ ก็โหม่งแล้วเนี่ย โอ้โฮ สองทุ่มแล้ว พี่ว่าเรารีบไปนอนได้แล้วพรุ่งนี้ต้องไปโรงเรียน

ไม : ค่ะ ราตรีสวัสดิ์ ค่ะ

เสียงจอแจในห้องเรียน

อาจารย์ : เข้าๆ คุณกันอีกแล้ว เอาหนังสือขึ้นมา มีใครกลับไปทบทวนมาบ้าง

ไม : หนูค่ะ

ป๊อบ : ผมด้วยครับ

อาจารย์ : ดี วันนี้เราจะมาทำความรู้จักกับระบบสื่อสารเพิ่มจากเมื่อวานอีกนะ นั่นคือ ระบบโทรพิมพ์ ซึ่งเป็นระบบสื่อสารทางไกลซึ่งสื่อสารโดยทันทีด้วยวิธีพิมพ์ข่าวได้ตอบ ซึ่งมักจะใช้ในสำนักงาน หรือธุรกิจการค้าใหญ่ๆ เพื่อการติดต่อและตอบรับข่าวสาร เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งจะมีความเร็วเทียบเท่าการพูดโทรศัพท์ทางไกลเลยทีเดียว นับเป็นประโยชน์ต่อวงการธุรกิจการค้ามาก นอกจากนั้นยังมีระบบสื่อสารที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาก ใครรู้บ้างว่าอะไร ครูจะไปให้ว่า อยู่บนฟ้า สูงๆ

ป๊อบ : เครื่องบินเหอครับ

ไม : หนูว่า ดาวเทียมใช่ไหมคะ

อาจารย์ : ใช่ ดาวเทียม เป็นระบบสื่อสารที่ทันสมัยที่สุดระบบหนึ่ง ที่ทำให้มนุษย์รับรู้เรื่องราวข่าวสารของกันและกัน เหมือนกับว่าไม่มีอะไรมากั้นความสัมพันธ์ของมนุษย์เราได้ การถ่ายทอดสดข่าวสาร เหตุการณ์ วิกฤติการณ์ การแสดงต่างๆ ก็ด้วยดาวเทียมนี้แหละ ที่ทำให้เราสามารถรับรู้ข่าวสารของมนุษย์ ในอีกมุมโลกที่อยู่ห่างไกลเราได้ เอาหละ วันนี้พอแค่นี้ก่อน ใกล้เคียงแล้วอย่าลืมกลับไปดูหนังสือด้วยนะ

นักเรียน : ครับ , ค่ะ

ดนตรี Fade in 15 วินาที แล้ว Fade under

ผู้ประกาศ : วันนี้รายการละครเรื่อง เด็กรักเรียน ต้องลาไปด้วยเวลาเพียงเท่านี้ พบกันใหม่โอกาสหน้าสวัสดีครับ

ดนตรี ปิดรายการ

ภาคผนวก ง
แบบประเมินสื่อ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสื่อการสอนด้านเทคนิคการผลิตรายการแบบ
บรรยาย

ผู้ประเมิน รศ.ดร. เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผศ. บุญเกื้อ ควรหาเวช อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นส. อุไรรัตน์ วิตตานนท์ ฝ่ายสร้างสรรค์รายการและผู้ดำเนินรายการวิทยุ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา

หัวข้อที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรม	4.67	ดีมาก
2. ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา	4.33	ดี
3. ความเหมาะสมของรูปแบบวิธีการนำเสนอ	4.33	ดี
4. ความเหมาะสมของการสรุปเนื้อหา	4.33	ดี
5. ความเหมาะสมของภาษา	4.67	ดีมาก
6. ความถูกต้องของหลักภาษา	3.33	ปานกลาง
7. ความเหมาะสมของการใช้เสียง	4.67	ดีมาก
8. ความคมชัดของเสียง	5.00	ดีมาก
9. ระดับความดัง ค่อยของการใช้เสียง	5.00	ดีมาก
10. ความเหมาะสมของเสียงผู้บรรยาย	4.67	ดีมาก
11. ความเหมาะสมของระยะเวลา	4.33	ดี
12. ความเข้าใจได้ในคำบรรยายเนื้อหา	4.00	ดี
13. ความสัมพันธ์ของเสียงบรรยายกับดนตรี	4.33	ดี
14. ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ	4.00	ดี
รวม	4.40	

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสื่อการสอน ด้านเทคนิคการผลิต รายการแบบ
สนทนา

ผู้ประเมิน รศ.ดร. เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผศ. บุญเกิด ควรหาเวช อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นส. อุไรรัตน์ วิตตานนท์ ฝ่ายสร้างสรรค์รายการและผู้ดำเนินรายการวิทยุ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา

หัวข้อที่ประเมิน		ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1.	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรม	4.33	ดี
2.	ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา	4.67	ดีมาก
3.	ความเหมาะสมของรูปแบบวิธีการนำเสนอ	4.33	ดี
4.	ความเหมาะสมของการสรุปเนื้อหา	4.67	ดีมาก
5.	ความเหมาะสมของภาษา	4.00	ดี
6.	ความถูกต้องของหลักภาษา	4.00	ดี
7.	ความเหมาะสมของการใช้เสียง	4.67	ดีมาก
8.	ความคมชัดของเสียง	5.00	ดีมาก
9.	ระดับความดัง ค่อยของการใช้เสียง	5.00	ดีมาก
10.	ความเหมาะสมของเสียงผู้บรรยาย	4.33	ดี
11.	ความเหมาะสมของระยะเวลา	4.33	ดี
12.	ความเข้าใจได้ในคำบรรยายเนื้อหา	4.33	ดี
13.	ความสัมพันธ์ของเสียงบรรยายกับดนตรี	3.67	ดี
15.	ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ	3.33	ปานกลาง
รวม		4.33	

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสื่อการสอน ด้านเทคนิคการผลิต รายการแบบ

ละคร

ผู้ประเมิน รศ.ดร. เสาวนีย์ ลิกขำบัณฑิต อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผศ. บุญเกื้อ ควรหาเวช อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นส. อุไรรัตน์ วิตตานนท์ ฝ่ายสร้างสรรค์รายการและผู้ดำเนินรายการวิทยุ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา

หัวข้อที่ประเมิน		ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1.	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรม	4.67	ดีมาก
2.	ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา	3.00	ปานกลาง
3.	ความเหมาะสมของรูปแบบวิธีการนำเสนอ	4.33	ดี
4.	ความเหมาะสมของการสรุปเนื้อหา	4.67	ดีมาก
5.	ความเหมาะสมของภาษา	4.33	ดี
6.	ความถูกต้องของหลักภาษา	4.33	ดี
7.	ความเหมาะสมของการใช้เสียง	4.33	ดี
8.	ความคมชัดของเสียง	4.33	ดี
9.	ระดับความดัง ค่อยของการใช้เสียง	4.00	ดี
10.	ความเหมาะสมของเสียงผู้บรรยาย	4.00	ดี
11.	ความเหมาะสมของระยะเวลา	4.33	ดี
12.	ความเข้าใจได้ในคำบรรยายเนื้อหา	4.33	ดี
13.	ความสัมพันธ์ของเสียงบรรยายกับดนตรี	3.00	ปานกลาง
16.	ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ	3.00	ปานกลาง
รวม		4.05	

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสื่อการสอนด้านเนื้อหาวิชาการแบบ

บรรยาย

ผู้ประเมิน นางสาวนันท์ วชิรมนตรี ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

นาง สุมาลี ขอมใจเพชร อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์

นาง จริญญา สายแจ้ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์

ผู้เชี่ยวชาญด้าน เนื้อหาวิชา

หัวข้อที่ประเมิน		ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1.	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิง พฤติกรรม	4.33	ดี
2.	การลำดับขั้นตอนของเนื้อหา	4.33	ดี
3.	ความถูกต้องของเนื้อหา	4.00	ดี
4.	การสร้างความสนใจเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	3.66	ดี
5.	ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.33	ดี
6.	ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.33	ดี
7.	ความเหมาะสมของการสรุปเนื้อหา	4.67	ดีมาก
8.	ความเหมาะสมของเนื้อหาในบทเรียน	4.67	ดีมาก
9.	ความเหมาะสมของระยะเวลารายการ	4.67	ดีมาก
รวม		4.33	

ตาราง10 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสื่อการสอนด้านเนื้อหาวิชารายการแบบ
สนทนา

ผู้ประเมิน นางสุนันท์ วชิรมนตรี ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
นาง สุมาลี ขอมใจเพชร อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์
นาง จุฑา สายแจ้ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์
ผู้เชี่ยวชาญด้าน เนื้อหาวิชา

หัวข้อที่ประเมิน		ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1.	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิง พฤติกรรม	4.33	ดี
2.	การลำดับขั้นตอนของเนื้อหา	4.33	ดี
3.	ความถูกต้องของเนื้อหา	4.33	ดี
4.	การสร้างความสนใจเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	4.00	ดี
5.	ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.33	ดี
6.	ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.67	ดีมาก
7.	ความเหมาะสมของการสรุปเนื้อหา	4.67	ดีมาก
8.	ความเหมาะสมของเนื้อหาในบทเรียน	4.67	ดีมาก
9.	ความเหมาะสมของระยะเวลารายการ	5.00	ดีมาก
รวม		4.48	

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสื่อการสอน ด้านเนื้อหาวิชารายการแบบ

ละคร

ผู้ประเมิน นางสาวนันท์ วชิรมนตรี ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

นาง สุมาลี ขอมใจเพชร อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์

นาง จุฑา สายแจ้ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียน ไทยนิยมสงเคราะห์

ผู้เชี่ยวชาญด้าน เนื้อหาวิชา

หัวข้อที่ประเมิน		ค่าเฉลี่ย	คุณภาพ
1.	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิง พฤติกรรม	4.33	ดี
2.	การลำดับขั้นตอนของเนื้อหา	4.33	ดี
3.	ความถูกต้องของเนื้อหา	4.67	ดีมาก
4.	การสร้างความสนใจเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	4.33	ดี
5.	ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.33	ดี
6.	ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.67	ดีมาก
7.	ความเหมาะสมของการสรุปเนื้อหา	4.67	ดีมาก
8.	ความเหมาะสมของเนื้อหาในบทเรียน	4.67	ดีมาก
9.	ความเหมาะสมของระยะเวลารายการ	4.67	ดีมาก
รวม		4.52	

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายโสภัทร นาสวัสดิ์
เกิดวันที่	14 มีนาคม 2514
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	304 หมู่ 3 รามอินทรา 5 ถนนสุขุมวิท บางเขน กรุงเทพมหานคร 10220 โทรศัพท์ 5212032
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถานีวิทยุเสียงจากทหารเรือ พุ่งมหาเมฆ ความถี่ 88.5 MHz กรุงเทพมหานคร 10120 โทรศัพท์ 2490689 2491277
ตำแหน่งหน้าที่	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ
ประวัติการศึกษา 2536	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2542	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการเรียนรู้ของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ที่เรียนโดยใช้รายการวิทยุ
ต่างกัน 3 รูปแบบ

บทคัดย่อ
ของ
โสภัทร นาสวัสดิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียน จากการเรียน โดยให้รายการวิทยุ ที่ใช้รูปแบบการบรรยายทางรายการวิทยุแตกต่างกัน 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ใช้เสียงบรรยายล้วน รูปแบบสนทนา และรูปแบบละคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน การศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายให้นักเรียนกลุ่มที่ 1 เรียนจากรายการวิทยุแบบบรรยาย กลุ่มที่ 2 เรียนจากรายการวิทยุแบบสนทนา และกลุ่มที่ 3 เรียนจากรายการวิทยุแบบละคร เมื่อแต่ละกลุ่มเรียนจบแล้วทำการทดสอบทันที นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ One-Way Analysis of Variance และ Newman-Keuls Multiple Range Test.

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากรายการวิทยุ ที่ใช้รูปแบบการนำเสนอแบบบรรยายล้วน มีผลการเรียนรู้สูงกว่ารายการแบบสนทนาและรายการแบบละคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรายการวิทยุแบบสนทนาและรายการวิทยุแบบละคร มีผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

THE EFFECT OF LEARNING ACHIEVEMENT FOR NON – FORMAL
EDUCATION STUDENT USING THREE TYPES
OF RADIO PROGRAMS

AN ABSTRACT
BY
SOPAT NASAWAT

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University

May 1999

The purpose of this study was to compare learning achievement of non-formal students from different types of radio programmes : straight talk , dialogue and drama . The sample consisted of 60 lower secondary school students by simple random sampling from students of Thai Niyom Songkroa school in Bangkok. Students were randomly assigned into three groups, 20 in each group. Group I learned from a straight talk radio program . Group II learned from a dialogue radio program . Group III learned from a drama radio program . A learning achievement test was given immediately after the studies. Data were collected and analyzed by using One – Way Analysis of Variance and Newman – Keuls Multiple Range test.

The result of this study showed that the learning achievement of Group I was significantly higher than those of Group II and Group III at .01 level. There was no significant difference between group II and group III.